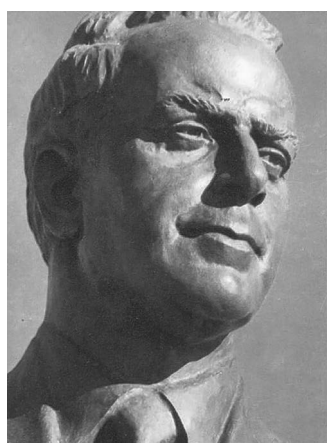




Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!



YENİ AZƏRBAYCAN

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir

Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

09 oktyabr
2026-cı il,
cümə
№ 184 (7251)
Qiyməti
60 qəpik

**Vətən müharibəsinin
13-cü günü
9 oktyabr 2020-ci il**



➔ Bax səh. 6



**Qoşulduğumuz, dəvət edildiyimiz bütün
Mərkəzlərin mərkəzində Azərbaycan amili,
QALIB LİDER faktoru dayanır...**



➔ Bax səh. 2

Enerjidən strateji tərəfdaşlığa
Qlobal enerji məkanında Azərbaycanın yeni rolu

➔ Bax səh. 3



**YAP
Mərkəzi
Aparatında
görüş**



➔ Bax səh. 4

Azərbaycan İslam həmrəyliyinə gücləndirilməsi üçün böyük səylər göstərir

➔ Bax səh. 3

**BMT müstəvisində
çağırış...**

➔ Bax səh. 4

**Aqrar sahənin inkişafına
xidmət edən yeni qanun...**

➔ Bax səh. 5

**Qeyri-neftə əsaslanan
inkişaf**

➔ Bax səh. 5

**Yeni anlaşma
memorandumu**

➔ Bax səh. 5

Brüssel-Tbilisi münasibətlərində növbəti gərginlik



➔ Bax səh. 6



**Litvada nüvə silahının yerləşdirilməsi,
yaxud Avropanın təhlükəsizliyi...**

➔ Bax səh. 7



Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 8-də Türkmənistanı işğuzar səfərə gəlir.

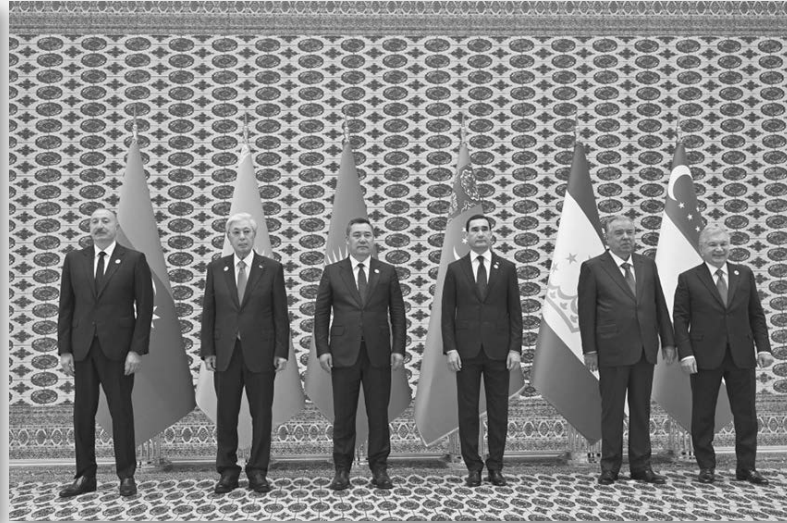
Oktyabrın 8-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Türkmənbaşı

şəhərində keçirilən Azərbaycan Respublikası və Mərkəzi Asiya Dövlət Başçıları 8-ci Məşvərət görüşündə iştirak etmək üçün

“Avaza” Kompleksinə gəldi. AZƏRTAC xəbər verir ki, Türkmənistan Prezidenti Sərdar Bərdiməhəmmədov Prezi-

dent İlham Əliyevi qarşıladı. Sonra tədbirdə iştirak edən dövlət başçıları birgə foto çəkdirdilər.

Qoşulduğumuz, dəvət edildiyimiz bütün Mərkəzlərin mərkəzində Azərbaycan amili, QALIB LİDER faktorunu dayanır...



Sənədlərin imzalanması mərasimi

Oktyabrın 8-də Türkmənistanın Türkmənbaşı şəhərində sənədlərin imzalanması mərasimi olub. Azərbaycan Respublikasının

Prezidenti İlham Əliyev, Türkmənistan Prezidenti Sərdar Bərdiməhəmmədov, Qırğız Respublikasının Prezidenti Sadır Japarov, Öz-

bəkistan Respublikasının Prezidenti Şavkat Mirziyoyev, Qazaxıstan Respublikasının Prezidenti Kasım-Jomart Tokayev və Tacikistan Respublikasının Prezidenti Emoməli Rəhmon “Azərbaycan Respublikası və Mərkəzi Asiya Döv-

lət Başçıları 8-ci Məşvərət görüşünün Birgə Bəyanatı”nı və “Azərbaycan Respublikası və Mərkəzi Asiya Dövlət Başçıları 8-ci Məşvərət görüşünün tonizləyici sənədləri haqqında Qərar”ı imzaladılar.



Oktyabrın 8-də Türkmənistanın Türkmənbaşı şəhərində Azərbaycan Respublikası və Mərkəzi Asiya Dövlət Başçıları 8-ci Məşvərət görüşü keçirilib.

Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev tədbirdə çıxış edib.

Prezident İlham Əliyevin ÇIXIŞI

- Hörmətli Sərdar Qurbanquliyev, Hörmətli dövlət başçıları.

Əziz dostlar.

Əvvəlcə dəvətə və əhəmiyyətli qonaqpərvərliyə görə Türkmənistan Prezidentinə təşəkkürümü bildirirəm.

Yenidən qardaş Türkmənistan, gözəl Avazada olmaqdan şadam. Keçən ilin noyabrında Azərbaycan Mərkəzi Asiya Dövlət Başçıları 8-ci Məşvərət formatının təməlini qoyulmuşdu. Bu tarixi qərarı yekdilliklə dəstəklədikləri üçün bütün hörmətli həmkarlarıma bir daha təşəkkürümü bildirirəm. Bu baxımdan

Türkmənistanın və şəxson hörmətli Qurbanqulu Məlikquliyev Berdiməhəmmədovun rolunu qeyd etmək istəyirəm. O, ötən ilin avqust ayında məhz burada - Avazada Azərbaycanın bu formatda təməlini qoyulmuşdu.

Son illərdə Azərbaycan-Türkmənistan münasibətləri dinamik şəkildə inkişaf edir. Ötən ildən başlayaraq ön yüksək səviyyədə artıq beş səfər həyata keçirilib. Bu, siyasi dialoqumuzun intensivliyini və ikitərəfli əlaqələrimizi daha da gücləndirmək üçün qarşılıqlı niyyətimizi əks etdirir.

Hörmətli Qurbanqulu Məlikquliyev Berdiməhəmmədovun təşəbbüsü ilə Füzuli şəhərində məscidin tikintisini xüsusi qeyd etmək istəyirəm. Keçən il onun təməlini qoyulmuşdu. Biz bu yardımı çox yüksək qiymətləndiririk.

Son illərdə Azərbaycanın Mərkəzi Asiya ölkələri ilə qarşılıqlı fəaliyyəti xeyli genişlənib. Siyasi əlaqələr yüksək səviyyədədir və qarşılıqlı yüksək səviyyəli səfərlər müntəzəm xarakter alıb. İqtisadi-ticarəti əməkdaşlıq güclənir, qarşılıqlı investisiyalar artır və birgə layihələr

Azərbaycanın azad edilmiş ərazilərinin bərpasında qardaş dəstəyi bizim üçün xüsusi əhəmiyyətə malikdir

həyata keçirilir. Ötən il Azərbaycanın Mərkəzi Asiya ölkələri ilə ticarət dövriyyəsi 50 faizdən çox artıb. Bu gün ölkəmizdə Mərkəzi Asiya ölkələrinin kapitalı ilə 400-dən çox şirkət aktiv şəkildə fəaliyyət göstərir. Son illərdə Azərbaycan Qazaxıstan, Özbəkistan və Qırğızıstanla birgə investisiya fondları yaradıb. Bu fondların hər birinin kapitalı yüz milyonlarla dollar məbləğindədir. Hesab edirəm ki, birgə layihələrin həyata keçirilməsi, yeni istehsal müəssisələrinin yaradılması və sənaye əməkdaşlığının genişləndirilməsi üçün, ilk növbədə, onların potensialından daha fəal şəkildə istifadə olunmalıdır. Biz yalnız qarşılıqlı ticarəti artırmaqla kifayətlənməməliyik, həm də birlikdə investisiya qoymalı, istehsal etməli və xarici bazarlara çıxmalıyıq.

Əməkdaşlığımızın əsas sahələrindən biri nəqliyyatdır. Xəzər dənizi ölkələrimiz arasında nəqliyyat qarşılıqlı əlaqələrində getdikcə daha vacib rol oynayır. Xəzərin hər iki sahilindəki nəqliyyat infrastrukturunu Mərkəzi Asiyalı Azərbaycanla və daha sonra beynəlxalq bazarlarla birləşdirmək üçün çox mühüm əhəmiyyətə malikdir. Son illərdə nəqliyyat imkanlarımızı davamlı şəkildə genişləndiririk. Biz nəqliyyat infrastrukturuna, dəniz limanlarına, aeroportlarına, dəmir və avtomobil yollarının inkişafına böyük sərmayə qoymuşuq. Bu gün Xəzər dənizi vasitəsilə daşımaların həcmində əhə-

miyyətli dərəcədə artım müşahidə edirik. Ortaq məqsədimiz bu marşrutları daha səmərəli və rəqəbatdə davamlı etməkdir. Paralel olaraq, “Rəqəmsal İpək Yolu” layihəsi həyata keçirilir və Xəzər dənizinin dibi ilə fiber-optik xətlərin inkişafı üçün işlər görülür. Orta Dəhliz getdikcə daha mühüm əhəmiyyət kəsb edir - keçən il bu marşrut üzrə tranzit yüklərinin həcmi 10 faizdən çox, bu ilin ilk səkkiz ayında isə təxminən daha 20 faiz artıb.

Energetika sahəsi əməkdaşlığımızda xüsusi yer tutur. Azərbaycan enerji resurslarının Mərkəzi Asiyadan beynəlxalq bazarlara tranzitində mühüm rol oynayır. Türkmənistan və Qazaxıstandan neft ölkəmiz vasi-

təsile nəql olunur və bu daşımaların həcmi artır. Bərpaolunan enerji sahəsində əməkdaşlığımız davamlı olaraq genişlənir. Yaşıl enerji dəhlizi yaratmaq üçün Qazaxıstan və Özbəkistanla birgə iş aparırıq.

Hörmətli həmkarlar, əməkdaşlıq formatımızın geosiyasi əhəmiyyəti təkcə energetika və nəqliyyat sahələrində birgə layihələrlə yekunlaşmır. Ölkələrimizdə sülh, təhlükəsizlik, siyasi və iqtisadi sabitlik bütün nailiyyətlərimizin təməli, Mərkəzi Asiya ölkələrinin və Azərbaycanın gələcək uğurlu inkişafının, qarşılıqlı fəaliyyətimizin möhkəmlənməsinin təminatıdır.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.



Türkmənbaşı şəhərində Prezident İlham Əliyevin Türkmənistan Prezidenti ilə görüşü olub

Oktyabrın 8-də Türkmənbaşı şəhərində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Türkmənistan Prezidenti Sərdar Bərdiməhəmmədovla görüşü olub.

Söhbət zamanı Azərbaycan Prezidentinin Türkmənistan, Türkmənistan Prezidenti Sərdar Bərdiməhəmmədovun və Türkmənistan Xalq Məsləhətinin sədri Qurbanqulu Berdiməhəmmədovun isə Azərbaycana, o cümlədən Qarabağa səfərləri məmnunluqla xatırlandı, bu səfərlə-

rin ikitərəfli münasibətlərin inkişafında mühüm rolu vurğulandı. Qeyd edildi ki, ötən ildən etibarən ölkələrimiz arasında ən yüksək səviyyədə beş səfərin həyata keçirilməsi siyasi dialoqun intensivliyinin və qarşılıqlı əlaqələrin dinamikasının bariz göstəricisidir.

Görüşdə Azərbaycan ilə Türkmənistan arasında dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin son illərdə dinamik şəkildə inkişaf etdiyi məmnunluqla qeyd olundu. Siyasi, iqtisadi, nəqliyyat, tranzit, logistika, mə-

dəni və humanitar sahələrdə əməkdaşlığın genişləndirilməsi, həmçinin Xəzər dənizi mövzusu və beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində qarşılıqlı fəaliyyət məsələləri müzakirə edildi.

Azərbaycan Respublikası və Mərkəzi Asiya Dövlət Başçıları 8-ci Məşvərət görüşünün ölkəmizlə region dövlətləri arasında tərəfdaşlığın daha da möhkəmləndirilməsi, regional əməkdaşlığın genişləndirilməsi və qarşılıqlı maraq doğuran məsələlərin müzakirəsi baxımından

mühüm əhəmiyyəti vurğulandı.

Prezident İlham Əliyev bu tədbirin yüksək səviyyədə təşkil edildiyinə qeyd etdi.

Dövlətimizin başçısı ötən ilin noyabrında Azərbaycanın Mərkəzi Asiya Dövlət Başçıları 8-ci Məşvərət görüşləri formatına təməlini qoyulmuşdu. Bu tarixi qərarı yekdilliklə dəstəklənmişinə görə bir daha minnətdarlığımı bildirdi.

Dövlət başçıları ikitərəfli əməkdaşlığın inkişaf perspektivləri və qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi apardılar.



Prezident İlham Əliyev MDB Ölkələrinin Milli Kulinariya Festivalı ilə tanış olub, rəsmi qəbulda iştirak edib



Oktyabrın 8-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Türkmənbaşı şəhərində

keçirilən MDB Ölkələrinin Milli Kulinariya Festivalı ilə tanış olub. MDB Ölkələrinin Milli Kuli-

nariya Festivalı Türkmənistanın 2026-cı ildə bu quruma sədrliyi ilə bağlı təşkil etdiyi tədbirlər çərçivəsində keçirilir. Festivalda səkkiz ölkə təmsil olunur.

Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi və Dövlət Turizm Agentliyinin birgə təşkilatçılığı ilə festival məkanında iki hissədən ibarət milli pavilyonu-muz qurulub. Pavilyonun kulinariya hissəsində Azərbaycanın milli mətbəxi və zəngin gastronomiya ənənələri təqdim olunur. Burada ölkəmizin müxtəlif regionlarına xas yerli bitki, meyvə, taxıl, çörəz və digər məhsullar, eyni zamanda, Azərbaycanın UNESCO-nun Qey-

ri-Maddi Mədəni İrs Siyahısına daxil olmuş çay mədəniyyəti ənənəsi ziyarətçilərə nümayiş etdirilir.

Pavilyonun ikinci hissəsində isə xalçaçılıq, kəlağayı, misgərlik, ağac üzərində oyma və keramika sənəti təqdim olunur. Bu hissədə Azərbaycan Milli Xalça Muzeyinin ekspozisiyası əsasında XIX əsr Qarabağ evinin interyeri də canlandırılıb.

Pavilyonda, həmçinin azyaşlı xanəndələrin ifasında Azərbaycan musiqisinin, o cümlədən muğam nümunələri səsləndirilib.

Bu gün, həmçinin Türkmən-



başı şəhərində Türkmənistan Prezidenti Sərdar Bərdiməhəmmədovun adından rəsmi qəbul verilib

və konsert proqramı təşkil olunub. Prezident İlham Əliyev tədbirdə iştirak edib.

Azərbaycan İslam həmrəyliyinin gücləndirilməsi üçün böyük səylər göstərir



30 il ərzində D-8 təşkilatına tək Azərbaycan qəbul edilib

Bakının İslam həmrəyliyi uğrunda apardığı siyasi fəallıq isə göz önündədir - ölkəmizin 2024-cü ilin sonlarında D-8 təşkilatına üzv qəbul edilməsi də məhz növbəti diplomatik qələbəmiz sayılır. Qeyd edək ki, bir milyardan çox əhalisi olan və müsəlman ölkələrinin iqtisadiyyatının 60 faizini təşkil edən bu təşkilatda olan dövlətlərin ümumi daxili məhsulu təxmi-

nən 5 trilyon dollardan çoxdur. Dünyada 60-a yaxın müsəlman ölkəsi var və məhz Azərbaycanın 30 il ərzində bu təşkilata yeni üzv seçilməsi mühüm uğurdur. Üç qitəni əhatə edən D-8 üzvlüyümüz Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə artan nüfuzunun və ölkəmizə olan etimadın bariz nümunəsidir. Vurğulanmalıdır ki, Azərbaycanın ortaya qoyduğu gələcək hədəflər,

prioritetlər D-8-in ümumi inkişaf strategiyası ilə üst-üstə düşür. D-8-in hədəflərinin əks olunduğu “2020-2030-cu illər yol xəritəsi” təşkilatın güclənməsi və inkişafını hədəfləyir. Yol xəritəsi çərçivəsində üzv ölkələr arasında iqtisadi-ticarəti əlaqələrin inkişafı, təhlükəsizlik, sabitlik və rifahın artırılması kimi məqsədlər müəyyən edilib. Azərbaycan da hər zaman yüksək

kimi, Şərq və İslam dünyası ilə əlaqələrin möhkəmləndirilməsinə də xüsusi əhəmiyyət verir. Bu siyasətin mühüm istiqamətlərindən biri İslam həmrəyliyinin gücləndirilməsidir. Azərbaycanın İslam dünyasına münasibəti yalnız siyasi bəyanatlarla məhdudlaşmır, konkret təşəbbüslər və praktiki layihələrlə müşayiət olunur. Bakı müxtəlif dövrlərdə İslam ölkələri arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsinə, dini və mədəni irsin qorunmasına, humanitar əlaqələrin dərinləşdirilməsinə mühüm töhfə

lər verib. 2017-ci ilin Azərbaycanda “İslam Həmrəyliyi İli” elan edilməsi, həmin il IV İslam Həmrəyliyi Oyunlarının Bakıda keçirilməsi bu siyasətin ən mühüm nümunələrindəndir. Azərbaycan həmçinin İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı çərçivəsində fəal mövqe nümayiş etdirərək müsəlman ölkələrinin qarşılıqlı dəstəyinin və vahid mövqeyinin gücləndirilməsini təşviq edir. Beləliklə, Bakı İslam həmrəyliyini qarşıdurma deyil, sülh, dialoq və əməkdaşlıq platforması kimi təqdim edir.

əməkdaşlıq platformasında maraqlıdır. D-8 qrupuna üzvlüyümüz qarşılıqlı şəkildə həm siyasi, həm də iqtisadi əhəmiyyət daşımaqdadır. Yeni siyasi-iqtisadi nizamda özünəməxsus rol oynayacaq dövlətlərin gələcək iqtisadi inkişaf perspektivləri olduqca böyükdür. İqtisadi inkişaf isə özlüyündə siyasi təməkləşməni də əhatə edir. Bu mənada, inkişaf etməkdə olan müsəlman ölkələrinin beynəlxalq arenada kollektiv şəkildə çıxış etməsi global mə-

sələlərdə daha təsirli rol oynaya bilər. Prezident İlham Əliyev YAP-ın VIII Qurultayındakı çıxışında bildirib ki, 30 ildir ki, D-8 adlı bir təşkilat fəaliyyət göstərir. Orada 8 üzv var idi. Müsəlman aləminin əhali nöqtəyi-nəzarindən ən böyük ölkələri orada birləşir: “Bu 30 il ərzində ora bir dənə də olsun yeni üzv qəbul edilməmişdir. Tək Azərbaycan, necə dəyərlər, bu şəraitli məsələyə nail oldu və biz artıq D-8-in üzvlüyük”.

İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı ilə çox sıx əlaqələrimiz var

Vurğulandığı kimi, müstəqil Azərbaycan İslam dünyasının ayrılmaz hissəsidir. Prezident İlham Əliyevin siyasi iradəsinə uyğun olaraq dünyada İslam həmrəyliyinin möhkəmlənməsinə sanballı töhfələr verən ölkəmiz eyni zamanda bu coğrafiyada yerləşən dövlətləri birləşdirən beynəlxalq təşkilatlarda fəal şəkildə təmsil olunur. Belə təşkilatlardan biri də İslam Əməkdaşlıq Təşkilatıdır (İƏT). Ötən dövrdə Azərbaycanın müsəlman dünya-

sında böyük nüfuza malik dövlətə çevrilməsi ölkəmizin apardığı siyasətin məntiqi nəticəsidir. Öz növbəsində, İƏT də Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə İslam və digər sivilizasiyalar arasında əməkdaşlığın möhkəmlənməsinə verdiyi töhfələri yüksək dəyərləndirir. Qurum Ermənistanın Azərbaycana qarşı apardığı işğalçılıq siyasətini həmişə birmənalı şəkildə pisləyib. İƏT ötən dövr ərzində Azərbaycanın suverenliyini və ərazi bütövlüyünü dəstəklə-

yən 80-dən artıq qətnamə qəbul edib. Bu il ölkəmizdə İƏT-in 16-cı İslam Sammiti baş tutacaq. Prezident İlham Əliyev bildirib ki, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı ilə çox sıx əlaqələrimiz var: “Gələnlə Azərbaycanla Zirvə Görüşü keçirilməlidir. Bu Zirvə Görüşü sıradan Zirvə Görüşü olmayacaq, çünki bu gün əfsuslar ki, İslam ölkələri bir-biri ilə müharibə aparırlar. Bu bizi çox narahat edir, çox məyus edir, bu olmamalı idi heç vaxt”.

Bakı birləşdirici rol oynayır...

Həqiqətən də Azərbaycan müsəlman ölkələri ilə bütün sahələr - istər mədəni, istər humanitar, istərsə də siyasi-iqtisadi imkanların inkişafında maraqlı olduğunu daim nümayiş etdirir. Ölkəmizdə keçirilən tədbirlər, müsəlman dövlətlərinin nümayəndələrinin Azərbaycana səfərləri və bu səfərlərdən qaynaqlanan əlaqələrin gücləndirilməsi İslam həmrəyliyinin daha da genişlən-

məsinə səbəb olub. Prezident İlham Əliyev öz nitqində bildirib ki, hamı yaxşı bilir ki, biz İslam həmrəyliyinin gücləndirilməsi üçün nə qədər böyük səylər göstəririk və burada da birləşdirici rol oynayırıq: “Buna həm bizim tariximiz, həm də bu günümüz, siyasi addımlarımız və imkanlarımız şərait yaradır”.

P.İSMAYILOV

Enerjiden strateji tərəfdaşlığa

Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri İlham Əliyev dərin məzmunlu çıxış edərək Azərbaycanın son onilliklər ərzində keçirdiyi tarixi inkişaf yoluna, dövlətçiliyimizin möhkəmləndirilməsi istiqamətində əldə olunan mühüm nailiyyətlərə, ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin bərpasından sonra yaranmış yeni siyasi reallıqlara, beynəlxalq münasibətlər sistemində baş verən dəyişikliklərə və qarşıda dayanan dövlətçilik vəzifələrinə ətraflı nəzər saldı. Dövlət başçısının diqqət yetirdiyi mühüm istiqamətlərdən biri də Azərbaycanın enerji potensialı və bu sahədə qarşıda duran vəzifələr oldu. Neft və qaz ehtiyatlarından səmərəli istifadə, yeni müqavilələr, enerji marşrutlarının genişləndirilməsi, Avropanın enerji təhlükəsizliyinə verilən töhfə və yaşıl enerjiyə keçid ölkənin gələcək inkişafının mühüm istiqamətləri kimi təqdim edildi.

Azərbaycanın enerji tarixinin bugünkü mərhələsini yalnız hasil olunan neftin və qazın həcmi ilə izah etmək mümkün deyil. Məsələnin mahiyyəti daha genişdir. Müstəqilliyin ilk illərində ölkənin qarşısında duran əsas məsələlərdən biri zəngin təbii sərvətlərin milli inkişafın real mənbəyinə çevirmək idi. Lakin bunun üçün tək-cə yataqların mövcudluğu kifayət etmirdi, xarici kapitala çıxış, texnologiya, siyasi sabitlik, beynəlxalq tərəfdaşlıq və enerji resurslarının dünya bazarlarına çatdırılması üçün müasir infrastruktur tələb olunurdu. 1990-cı illərin ortalarında Ulu Öndər Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə formalaşdırılan enerji strategiyasının əhəmiyyəti məhz burada üzə çıxır. “Əsrin müqaviləsi” Azərbaycanın enerji ehtiyatlarının beynəlxalq tərəfdaşlıq əsasında işlənməsinə yol açmaqla yanaşı, ölkənin dünya iqtisadiyyatına inteqrasiyasını sürətləndirdi. Bu addımın nəticəsi yalnız maliyyə gəlirləri ilə məhdudlaşmadı. Azərbaycan enerji istehsal edən ölkədən enerji layihələrinin qurulmasında və regional marşrutların formalaşmasında iştirak edən dövlətə çevrilməyə başladı.

Sonrakı illərdə həmin strategiyanın məntiqi davamı olaraq hasilat imkanları ilə irxrac infrastrukturunu atəsində vahid sistem yaradıldı. Enerjinin istehsal edilməsi qədər onun təhlükəsiz və etibarlı şəkildə istehlakçı bazarlarına çatdırılması da vacib idi. Bakı-Tbilisi-Ceyhan, Cənub Qaz Dəhlizi və digər layihələr məhz bu ehtiyacın nəticəsi kimi meydana çıxdı. Beləliklə, Xəzər hövzəsində yerləşən Azərbaycan öz resurslarını dünya bazarlarına çıxaran marşrutların mühüm halqasına çevrildi. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə enerji sahəsində formalaşmış bu imkanlar daha geniş iqtisadi və dövlətçilik məqsədləri ilə əlaqələndirildi. Enerji gəlirlərinin yaratdığı maliyyə imkanları infrastrukturun yenilənməsinə, sosial layihələrə, iqtisadi inkişaf proqramlarına və dövlətin müdafiə potensialının gücləndirilməsinə yönəldildi. Burada diqqətcəkən moqam resursun özündən çox onun necə

idarə olunmasıdır. Təbii sərvət yalnız düzgün dövlət siyasəti şəraitində uzunmüddətli iqtisadi və siyasi üstünlüyə çevrilə bilər.

Bu proses Azərbaycanın beynəlxalq münasibətlərdəki mövqeyinə də təsir göstərdi. Enerji layihələri bir neçə ölkənin iqtisadi maraqlarını eyni sistemdə birləşdirərək uzunmüddətli əməkdaşlığa zəmin yaratdı. Enerji alan dövlət üçün etibarlı təchizat, istehsalçı üçün sabit bazar, tranzit ölkə üçün isə iqtisadi gəlir və regional əhəmiyyət meydana çıxdı. Nəticədə, enerji infrastrukturunu yalnız boru kəmərləri və terminallardan ibarət texniki şəbəkə kimi yox, dövlətlərarası münasibətləri möhkəmləndirən iqtisadi platforma kimi formalaşdı. Bu cəhət Azərbaycanın Avropa ilə münasibətlərində xüsusilə aydın görünür. Xəzər hövzəsindən Avropa bazarlarına təbii qazın çatdırılması Avropanın enerji təchizatının şaxələndirilməsinə töhfə verir. Prezident İlham Əliyevin yeni müqavilələrə, enerji layihələrinin genişləndirilməsinə və Azərbaycanın Avropanın enerji təhlükəsizliyindəki roluna toxunması da bu istiqamətin ölkə üçün əhəmiyyətini göstərir. Burada Azərbaycanın üstünlüyü yalnız enerji ehtiyatları ilə bağlı deyil, ölkənin coğrafi mövqeyi Xəzər dənizi, Cənub Qaz Dəhlizi və Avropa arasında əlaqələrin qurulmasına imkan verir. Bu mövqe enerji layihələri ilə yanaşı, nəqliyyat və logistika imkanları ilə tamamlanır. Beləliklə, enerji ilə nəqliyyat bir-birini gücləndirən iki istiqamətə çevrilir: enerji marşrutları ölkələr arasında iqtisadi bağlılıq yaradır, nəqliyyat dəhlizləri isə həmin əlaqələrin coğrafiyasını genişləndirir.

Dünya enerji bazarındakı dəyişikliklər isə Azərbaycanın qarşısına yeni suallar qoyur. Geosiyasi gərginliklər, enerji təchizatının təhlükəsizliyi, bazarların dəyişməsi, texnologiya yenilikləri və iqlim gələliyi önəməli enerji modelinə yeni yanaşma tələb edir. Artıq enerji təhlükəsizliyi yalnız neft-qazın kifayət qədər olması ilə ölçülmür; mənbələrin müxtəlifliyi, təchizat marşrutlarının etibarlılığı, texnologiya dayanıqlıq və bərpaolunan enerji imkanları da bu anlayışın tərkibinə salınır. Azərbaycanın enerji strategiyasının yeni mərhələsi məhz bu dəyişikliklərin fonunda formalaşır. Neft və qaz ölkənin iqtisadi həyatında öz əhəmiyyətini saxlayarkən bərpaolunan enerji mənbələrinin inkişafı paralel istiqamət kimi önə çıxır. Xəzərin külək potensialı, günəş enerjisi imkanları, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun bərpası prosesində müasir enerji texnologiyalarının tətbiqi gələcək enerji sisteminin daha çoxşaxəli qurulmasına şərait yaradır. Burada yaşıl keçidi önəməli enerji sektoruna alternativ və ya onun tam əvəzi kimi təqdim etmək düzgün olmaz. Azərbaycan üçün daha real model mövcud imkanlardan istifadə etməklə yeni enerji mənbələrinin mərhələli şəkildə inkişaf etdirilməsidir. Neft və qazdan əldə olunan iqtisadi imkanları yeni texnologiyaların, bərpaolunan enerji layihələrinin və insan kapitalı-

nın inkişafına yönəldikcə ölkənin enerji sistemi daha dayanıqlı struktura çevrilir. Bu dəyişiklik Azərbaycanın beynəlxalq enerji roluna da yeni məzmun verir. Əvvəlki mərhələdə ölkənin əsas üstünlüyü neft-qaz ehtiyatları idisə, qarşıdakı dövrdə həmin üstünlüyə bərpaolunan enerji potensialı, elektrik enerjisi istehsalı və yeni ixrac imkanları əlavə olunur. Beləliklə, Azərbaycanın enerji diplomatiyası da tədricən genişlənir.

Mərkəzi Asiya ilə əlaqələrin inkişafı bu prosedəyə ayrıca əhəmiyyət daşıyır. Xəzər üzərindən qurulan nəqliyyat və enerji əlaqələri Mərkəzi Asyanın resurslarının dünya bazarlarına çıxarılmasına əlavə imkanlar yaradır. Eyni zamanda Azərbaycan ilə region ölkələri arasında siyasi və iqtisadi münasibətlərin dərinləşməsi Xəzəri yalnız coğrafi sərhəd kimi deyil, müxtəlif iqtisadi imkanları birləşdirən əməkdaşlıq sahəsi kimi ön plana çıxarır. Prezident İlham Əliyevin VIII Qurultayda Mərkəzi Asiya ilə əlaqələrin inkişafına diqqət yetirməsi də Azərbaycanın xarici siyasətində bu istiqamətin artan çəkisini göstərir.

Enerji gəlirlərinin ölkənin iqtisadi inkişafına təsiri də bu mənzərənin mühüm hissəsidir. Neft və qazdan əldə olunan gəlirlər dövlətin maliyyə imkanlarının genişlənməsinə, infrastrukturun yenilənməsinə və müxtəlif inkişaf proqramlarının həyata keçirilməsinə şərait yaradıb. Lakin resursla zəngin ölkədən ötrü daha mürəkkəb məsələ həmin gəlirlərin gələcək nəsil üçün davamlı iqtisadi dəyərə çevrilməsidir. Bu səbəbdən enerji gəlirlərinin qeyri-neft sektoruna, texnologiyalara, təhsilə, insan kapitalına və yeni istehsal sahələrinə yönəldilməsi xüsusi mənə daşıyır. Əgər təbii sərvətdən əldə olunan gəlirlər yalnız cari istehlaka xidmət edərsə, onun təsiri məhdud zaman çərçivəsində qalır. Həmin vəsait iqtisadiyyatın yeni sahələrinin yaranmasına, məhsuldarlığın yüksəlməsinə və insan kapitalının inkişafına yönəldiləndə isə təbii resurs tədricən daha davamlı milli sərvətə çevrilir.

Azərbaycanın enerji siyasətində daxili enerji təminatı da mühüm yer tutur. Əhəlinin, sənayenin və iqtisadiyyatın elektrik enerjisinə tələbatı artıqca istehsal güclərinin və şəbəkələrin etibarlılığı daha böyük əhəmiyyət qazanır. Bərpaolunan enerji layihələrinin inkişafı bu baxımdan yalnız ixrac potensialı yaratmır, daxili enerji balansının şaxələndirilməsinə də xidmət edir. Qarabağ və Şərqi Zəngəzur bu yeni modelin tətbiqi üçün xüsusi imkanlar yaradır. İşğaldan azad edilmiş ərazilərin yenidən qurulması dağıdılmış yadışay məntəqələrinin bərpası ilə məhdudlaşmır, burada yeni infrastrukturun müasir texnologiyalar əsasında yaradılması, enerji səmərəliliyinin artırılması və bərpaolunan mənbələrdən istifadənin genişləndirilməsi üçün imkanlar var. Beləliklə, Böyük Qayıdış prosesi həm sosial-humanitar, həm də iqtisadi və texnologiya transformasiya xarakteri daşıyır.

Enerji ilə nəqliyyatın qarşılıqlı əlaqəsi

Global enerji məkanında Azərbaycanın yeni rolu



də Azərbaycanın regional rolunu artıran amillərdəndir. Ölkənin enerji infrastrukturunu və tranzit imkanları bir-birini tamamlayırlar. Şərq-Qərb və Şimal-Cənub istiqamətlərində nəqliyyat əlaqələri enerji layihələrinin yaratdığı regional bağlılığı daha da genişləndirir. Bu proses Azərbaycanın coğrafi mövqeyini iqtisadi üstünlüyə çevirən amillərdən biridir. Enerji layihələrinin davamlılığı üçün siyasi sabitlik və etibarlı tərəfdaşlıq da vacibdir. İri infrastruktur layihələri uzun illər ərzində fəaliyyət göstərir və onların səmərəliliyi yalnız ilkin investisiyadan yox, sonrakı dövrdə formalaşan əməkdaşlıq mühitindən də asılı olur. Son onilliklərdə Azərbaycanın enerji sahəsində qazandığı tərəfdaşlıq təcrübəsi bu baxımdan mühüm kapital formalaşdırıb. Lakin global enerji bazarında gedən dəyişikliklər göstərir ki, əldə olunan mövqeləri qorumaq üçün yalnız mövcud layihələrə arxalanmaq yetmir. Yeni texnologiyaların mənimlənməsi, enerji səmərəliliyinin artırılması, bərpaolunan mənbələrin inkişaf etdirilməsi və yüksəkixtisaslı kadrların hazırlanması qarşıdakı mərhələnin vacib istiqamətlərindəndir.

Enerji sektorunun gələcəyi getdikcə daha çox texnologiya və biliklə müəyyən oluna bilər. Bu mənada Azərbaycanın enerji siyasətinin iqtisadi, xarici və texnologiya istiqamətləri bir-birindən ayrı deyil. Enerji gəlirləri iqtisadi imkan yaradır, iqtisadi imkanlar yeni infrastruktur və texnologiyalara sərmayə qoymağa şərait yaradır, həmin infrastruktur isə ölkənin beynəlxalq əməkdaşlıq imkanlarını genişləndirir. Belə bir zəncir formalaşanda təbii sərvət yalnız ixrac məhsulu olmaqdan çıxaraq dövlətin uzunmüddətli inkişaf mexanizminin bir hissəsinə çevrilir. Prezident İlham Əliyevin qurultayda enerji məsələlərinə xüsusi diqqət yetirməsi də bu prosesin yeni mərhələyə daxil olduğunu göstərir. Azərbaycanın qarşısında yalnız mövcud neft-qaz imkanlarını qorumaq və yeni müqavilələrə həyata keçirmək vəzifəsi dayanmır. Ölkənin enerji xəritəsi artıq önəməli karbohidrogen ehtiyatları ilə yanaşı, yaşıl enerji, elektrik enerjisi, yeni ixrac marşrutları və regional əməkdaşlıq imkanlarını da əhatə edir. Bu mənzərə

Azərbaycanın enerji tarixində mühüm bir dəyişiklikdən xəbər verir. Müstəqilliyin ilk illərində qarşıda duran məsələ zəngin resursları iqtisadi dövrüyyəyə buraxmaq idisə, sonrakı mərhələdə həmin resurslar dövlətin maliyyə və infrastruktur imkanlarının genişlənməsinə xidmət etdi. Bu gün isə qarşıya daha mürəkkəb vəzifə çıxıb: mövcud enerji potensialını qorumaqla yanaşı, ölkənin gələcək enerji sistemini texnologiya, bərpaolunan mənbələr və yeni tərəfdaşlıqlar üzərində qurmaq.

Azərbaycanın enerji siyasətinin mahiyyəti də məhz bu ardıcılıqda görünür. Təbii sərvət imkan yaratdı, dövlət strategiyası həmin imkanı iqtisadi gücə çevirdi, yaradılmış infrastruktur ölkəni regional enerji xəritəsində möhkəmləndirdi, beynəlxalq tərəfdaşlıqlar isə bu mövqeyin siyasi və iqtisadi əhəmiyyətini artırdı. İndi növbəti mərhələ həmin təməlin üzərində daha şaxələndirilməsi, texnoloji və dayanıqlı enerji modelinin qurulmasıdır. Azərbaycanın enerji siyasətində Xəzərin sərvətlərinin oynadığı rol yalnız hasil olunan neft və qazın iqtisadi dəyəri ilə ölçülmür. Bu sərvətlər ölkəyə beynəlxalq əməkdaşlıq imkanları qazandırdı, enerji və nəqliyyat marşrutlarının formalaşmasına şərait yaratdı, iqtisadi müstəqilliyin möhkəmlənməsinə töhfə verdi və Azərbaycanın regional proseslərdə çəkisini artırdı. Qarşıdakı dövrdə isə həmin imkanların yeni texnologiyalar və yaşıl enerji ilə tamamlanması ölkənin enerji strategiyasına daha geniş məzmun verəcək.

Beləliklə, Azərbaycanın enerji yolu yataqlardan başlayıb dünya bazarlarına çıxan boru kəmərlərində dayanmadı. Bu yol iqtisadi inkişafdan beynəlxalq tərəfdaşlığa, regional əməkdaşlıqdan yeni texnologiyalara qədər uzadı. Azərbaycanın qarşısında dayanan növbəti mərhələnin uğuru isə təbii sərvətlərin nə qədər olmasından daha çox, onların yaratdığı imkanların nə dərəcədə uzaqgörənliklə idarə edilməsindən asılı olacaq.

Kəramət Qənbərov, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasının əməkdaşı

YAP Mərkəzi Aparatında Vyetnam nümayəndə heyəti ilə görüş keçirilib



Oktyabrın 8-də Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Mərkəzi Aparatında YAP Sədrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov ilə ölkəmizdə səfərdə olan Vyetnam Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin rəsmi nəzəri və siyasi orqanı olan "Kommunist İcmalı" jurnalının Baş redaktorunun müavini Nquyen Nqok Hanın rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti arasında görüş keçirilib.

Görüşdə Azərbaycan-Vyetnam münasibətlərinin dərin tarixi köklərə malik olduğu qeyd edilərək xalqlarımız arasındakı dostluq əlaqələrinin hələ SSRİ dönəmində formalaşdığı, Vyetnam xalqının öndəri Ho Şi Minin 1959-cu ildə

Azərbaycana, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin isə SSRİ Nazirlər Soveti Sədrinin birinci müavini kimi 1983-cü ildə Vyetnama səfərinin tarixi əhəmiyyəti vurğulanıb.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri İlham Əliyev ilə Vyetnam Sosialist Respublikası Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Baş katibi To Lamin iki ölkə arasında əməkdaşlığı xüsusi diqqət mərkəzində saxladıqları qeyd olunub.

Bildirilib ki, Azərbaycanın müstəqilliyinin bərpasından sonra diplomatik əlaqələrin yaradılması və dövlət başçılarının qarşılıqlı səfərləri münasibətlərin dinamik in-

kişafı üçün geniş imkanlar formalaşdırıb.

Qeyd olunub ki, Prezident İlham Əliyevin 2014-cü ildə Vyetnam Sosialist Respublikasına dövlət səfəri, Vyetnam Prezidenti Çionq Tan Şanqın 2015-ci ildə, Vyetnam Sosialist Respublikası Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsinin Baş katibi To Lamin isə 2025-ci ildə ölkəmizə rəsmi səfərləri dövlətlər arasında ikitərəfli və çoxşaxəli münasibətlərin inkişafına tökan verərək iqtisadi, siyasi, mədəni-humanitar və digər sahələrdə işbirliyinin dərinləşməsinə etibarlı zəmin yaradıb, 2025-ci ilin mayın 7-də Strateji Tərəfdaşlığın qurulması haqqında Birgə Bəyana-

tın qəbul olunması isə Azərbaycan-Vyetnam münasibətlərini yeni inkişaf mərhələsinə yüksəldib.

Yeni Azərbaycan Partiyası ilə Vyetnam Kommunist Partiyası arasındakı əlaqələrin Azərbaycan-Vyetnam münasibətlərinin mühüm tərkib hissəsi olduğu vurğulanaraq daimi təmasların və qarşılıqlı səfərlərin önəmi qeyd olunub. 2023-cü ildə Yeni Azərbaycan Partiyası ilə Vyetnam Kommunist Partiyası arasında imzalanmış Əməkdaşlıq Sazişindən irəli gələn vəzifələrin icrasının istər partiyalar, istərsə də ölkələr arasında dostluq və tərəfdaşlıq əlaqələrinin möhkəmləndirilməsinə xidmət etdiyi bildirilib. Strateji tərəfdaşlıq münasibət-

lərinin irəliyə aparılması üçün ayrı-ayrı qurumların üzərinə mühüm vəzifələrin düşdüyü, bu kontekstdə media subyektləri arasında sıx əməkdaşlığın vacibliyi vurğulanıb. Davamlı informasiya mübadiləsinin həyata keçirilməsi, beynəlxalq müstəvidə hər iki ölkənin milli maraqlarının müdafiəsinə ideoloji dəstəyin verilməsi, müxtəlif dillərdə sistemli təbliğatın aparılması və dezinformasiyalara qarşı birgə mübarizənin təşkili üçün məqsədyönlü tədbirlərin reallaşdırılmasının son dərəcədə önəmli olduğu qeyd edilib.

Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran digər bir sıra məsələlər barədə fikir mübadiləsi aparılıb.

BMT müstəvisində çağırış...

Azərbaycan müxtəlif bəhanələrlə dövlətlərin daxili işlərinə müdaxiləni yolverilməz hesab edir

Azərbaycan müasir beynəlxalq münasibətlər sistemində etibarlı tərəfdaş kimi tanınır və dünyada böyük etimad qazanıb. Ölkəmiz xarici siyasətində milli maraqlar və beynəlxalq hüquq normaları ilə yanaşı, sülh, sabitlik, inkişaf, qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq kimi meyarları da əsas götürür, beynəlxalq

münasibətlər sistemində yeni və daha mütərəqqi dəyərlər təqdim edir. Bu isə həm də regional və global inkişafa, sabitliyə, təhlükəsizliyə töhfə kimi xarakterizə edilir. Digər tərəfdən, uğurlu xarici siyasət sayəsində ölkəmiz həm ikitərəfli münasibətlərini, həm də beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində

səmərəli və qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq əlaqələrini uğurla davam etdirir. Eyni zamanda, ölkəmiz regionda, eləcə də beynəlxalq səviyyədə əməkdaşlıq və təhlükəsizliyə mühüm töhfələr verir.

Azərbaycanın təşəbbüsü və liderliyi ilə gerçəkləşdirilən geost-rateji layihələrin əhəmiyyəti və

nəticələri deyilənləri təsdiq edir. Azərbaycan nöinki yerləşdiyi regionda, həm də bütövlükdə Avrasiya geosiyasi məkanında işbirliyinə, təhlükəsizliyə xidmət edən strateji əhəmiyyətli layihələrin reallaşdırılmasında aparıcı rola malikdir. Təsədüfi deyil ki, Azərbaycan Avrasiyada mühüm nəqliy-

yat mərkəzinə çevrilib. Bunun qanunauyğun nəticəsidir ki, dünya siyasətinin aparıcı aktorları, həmçinin mötəbər regional və beynəlxalq təşkilatlar Azərbaycanın mütərəqqi siyasətini regional təhlükəsizlik və global inkişaf kontekstində olduqca yüksək qiymətləndirirlər.

Azərbaycanın növbəti uğuru

Bütün bunların fonunda ölkəmizin beynəlxalq müstəvidə mövqeləri güclənir, irəli sürdüyü təşəbbüslər dəstəklənir. Bu faktı BMT müstəvisində də görmək mümkündür. Belə ki, oktyabrın 6-da Cenevrədə keçirilən BMT İnsan Hüquqları Şurasının 63-cü sessiyası çərçivəsində Azərbaycan tərəfindən həmmüəllif qismində dəstəklənən və fəal şəkildə irəlilədilən "Piyadaəleyhinə minaların insan hüquqlarından tam istifadəyə təsiri: Zərərçəkənlərə yardımın gücləndirilməsi" adlı qətnamənin qəbul edilməsi bunun göstəricisidir. Qətnaməyə 70 dövlət həmmüəllif qismində qoşulub və səndə səsvermə keçirilmədən qəbul edilib. Azərbaycan sessiya çərçivəsində bu mühüm birgə təşəbbüsün gündəmdə saxlanılması və təşviqi məqsədilə ictimai dialoq təşkil edib, habelə mövzuya həsr olunmuş yan tədbirin həmtəşkilatçısı qismində çıxış edib.

Bundan əlavə, BMT Baş Assambleyasının 81-ci sessiyasının üçüncü komitəsinin in-

san hüquqlarının təşviqi və müdafiəsi mövzusunda keçirilən iclasında Azərbaycanın BMT yanında Daimi Nümayəndəliyinin birinci katibi Şəhriyar Hacıyev bəyanatla çıxış edib. Bəyanatda bildirilib ki, dünyanın kəskinləşən münəfişlərdən, dərinləşən bərbərsizliklərdən və iqlim dəyişikliyinə təsirlərdən irəli gələn ciddi çağırışlarla üzləşdiyi indiki dövrdə bəşər ailəsinin bütün üzvlərinin ləyaqətinin, habelə bərabər və ayrılmaz hüquqlarının qorunması son dərəcə böyük əhəmiyyət kəsb edir. Qeyd edilib ki, Azərbaycan Konstitusiyasında müəyyən edildiyi kimi, insan hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi ən yüksək prioritet məqsəddir və insan hüquqlarının təşviqi və müdafiəsində davamlı irəliləyişi qoruyub saxlamaq üçün



ardıcıl hüquqi və institusional islahatlar həyata keçirilir. Bəyanatda Azərbaycanın BMT-nin insan hüquqları mexanizmləri, xüsusilə Ümumi Dövrü İcmal, müqavilə qurumları və xüsusi prosedurların mandat sahibləri ilə beynəlxalq insan hüquqları alətlərinin həyata keçirilməsinə dair milli hesabatlardan mütəmadi olaraq təqdim edilməsi və monitoring mexanizmləri ilə dialoqun saxlanılması yolu ilə əməkdaşlığa xüsusi əhəmiyyət veridiyi diqqətə çatdırılıb.

Ölkəmiz insan hüquqlarının siyasiləşdirilməsinə qarşıdır

"Keçmiş münəfiş nəticəsində məcburi köçkün düşmüş azərbaycanlıların insan hüquqlarının bərpa edilməsi həmişə dövlət üçün prioritet istiqamət olub. Böyük Qayıdış Proqramı çərçivəsində Azərbaycanın sistemli bərpa və yenidənqurma tədbirləri artıq 96 min nəfərin işğaldan azad edilməsi ərazilərə qayıtmasına və orada ya-

gər mövcud humanitar problemdir", - deyər Ş. Hacıyev vurğulayıb. Bəyanatda itkin düşmüş şəxslər və aşkarlanan kütləvi məzarlıqların beynəlxalq humanitar hüquq çərçivəsində dəyərləndirilməsinin əhəmiyyətinə də toxunulub: "Hesabatlılıq danılmazdır və törədilmiş cinayətlərin qaçılmaz nə-

tiyəsi olmalıdır. Azərbaycan öz milli qanunvericiliyinə və beynəlxalq öhdəliklərinə tam uyğun olaraq münəfiş zamanı onun mülki şəxslərinə və digər qorunan şəxslərə qarşı törədilmiş ağır cinayətlərin təhqiq edilməsi və məsuliyyətə cəlb olunması üçün qətiyyətli addımlar atıb".

"Suveren bərabərlik, ərazi bütövlüyünə hörmət və dövlətlərin daxili işlərinə qarışmama Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Nizamnaməsində təsbit olunmuş fundamental

Nardar BAYRAMLI

Aqrar sahənin inkişafına xidmət edən yeni qanun...



Ölkəmizdə kənd təsərrüfatının inkişafını hədəfləyən yeni qanun layihəsi hazırlanıb. “Aqrar sahə haqqında” qanun layihəsi bu məqsəddə xidmət edir. Oktyabrın 7-də bu sənəd Milli Məclisin Aqrar siyasət komitəsinin ictimai dinləmə formatında keçirilən iclasında müzakirə olub. Tədbirdə çıxış edən komitə sədri Tahir Rzaev Prezident İlham Əliyevin hazırkı dövrdə aqrar sektorun dayanıqlı inkişafını, ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsini, kənd təsərrüfatı torpaqlarından istifadənin səmərəliliyini artırmaqla aqrar məhsulla-

rın istehsalı və emalı üçün lazımı şəraitin yaradılmasını, məhsuldarlığın yüksəldilməsini başlıca vəzifə kimi qarşıya qoyduğunu vurğulayıb.

O, “Azərbaycan Respublikasında kənd təsərrüfatı, balıqçılıq və akvakultura məhsullarının istehsalı və emalı sahələrinin inkişafına dair 2026-2030-cu illər üçün Dövlət Proqramı”nın təsdiqləndiyini, “Toxumçuluq haqqında” və “Balıqçılıq haqqında” qanunların qəbul edildiyini, “Məhsul şəhadətnaməsi haqqında” qanun layihəsinin müzakirədən keçdiyini söyləyib.

Bəzi qanunlar ləğv ediləcək

T.Rzaev təqdim olunan “Aqrar sahə haqqında” qanun layihəsinin sözügedən Dövlət Proqramında nəzərdə tutulan tədbirlərdən irəli gələrək hazırladığını bildirib. O, sənədin aqrar sahədə dövlət tənzimlənməsi və dəstəyinin hüquqi, təşkilati, sosial və iqtisadi əsaslarını müəyyən etdiyini deyib. Komitə sədri qeyd edib ki, aqrar sahədə müxtəlif və çoxsaylı qanunlar mövcud olsa da, müasir dövrdə onların sistemləşdirilməsi, bu istiqamətdə vahid qanunvericilik bazasının yaradılması və hüquqi çərçivədə vahid yanaşmanın təbii zəruridir. Bu baxımdan müzakirəyə çıxarılan qanun layihəsi baza qanunu kimi xarakterizə olunur. Qanunun qəbulu ilə “Taxil haqqında”, “Çayçılıq haqqında”, “Pambıqçılıq haqqında”, “Kənd təsərrüfatı kooperasiyası haqqında” qanunlar ləğv olunur, onların aktual müddəaları yeni qanuna daxil edilir.

T.Rzaev ölkə Prezidenti tərəfindən həyata keçirilən mü-

hüm tədbirlərin, əldə olunan nəticələrin, imzalanan sənədlərin və qəbul edilən qanunların geniş təşviq olunmasının əhəmiyyətindən də danışdı. O, Prezident İlham Əliyevin Yeni Azərbaycan Partiyasının VIII Qurultayındakı çağırışını xatırladaraq, Azərbaycan realıqlarının, ölkədə görülən işlərin və mövcud müsbət ab-havanın daim ictimai müzakirələrdə saxlanılmasının vacibliyini vurğulayıb.

Tədbirdə çıxış edən kənd təsərrüfatı naziri Məcnun Məmmədov yeni qanun layihəsinin aqrar sahənin, ərzaq təhlükəsizliyinin və kənd yerlərinin dayanıqlı inkişafı, sahənin iqlim dəyişmələrinə adaptasiyası və torpaqlardan səmərəli istifadə üçün dövlət tənzimləməsi və dəstəyinin hüquqi əsaslarını müəyyən etdiyini bildirib. Diqqətə çatdırılıb ki, sənəddə 47 əsas anlayış qanun səviyyəsində vahid sistem şəklinə təsbit olunur. İlk emalla sənaye emalı arasındakı sərhəd konkret texnoloji əməliyyatlarla müəyyən edilir.

Dövlətin fermerlərə dəstəyi artacaq

Daha bir mühüm yenilik dövlət dəstəyi ilə bağlıdır. Belə ki, aqrar məhsul istehsalçıları sahibkarlıq məqsədli fermerlər və ailə-kəndli təsərrüfatlarını əhatə edən digər istehsalçılar olmaqla iki kateqoriyaya ayrılır. Subsidiyadan güzəştli kreditə, sığortadan dövlət-özəl tərəfdaşlığa qədər 12 dəstək aləti ilk dəfə olaraq qanunda təsbit edilir. Bildirilib ki, dəstək informasiya sistemindəki məlumatlar və istehsalçıların reytingi əsasında göstəriləcək. Layihədə dövlətin aqrar sahədəki 32 istiqamət üzrə vəzifələri müəyyən edilir. Bunların sırasına vergi intizamı və maliyyə səfəfligi, qeyri-formal məşğulluğun azaldılması, qadınların və gənclərin aqrar fəaliyyətə cəlb edilməsi və sair daxildir.

Nazirin sözlərinə görə, sənəddə torpaq dövlət tərəfindən qorunan əsas istehsal vasitəsi elan olunur. Torpaqların parçalanmasının vahid əkin, konsolidasiya və kooperativləşmə yolu ilə azaldılması nəzərdə tutulur. İstifadəyə yararlı torpaqların istifadəsi saxlanılmasının və əkin yerlərinin yandırılmasının qarşısı alınır. Bununla yanaşı, su itkilərini azaldan suvarma sistemləri, bitki növləri üzrə suvarma normaları və suttonların yaradılması tənzimlənir. Aqrar qanunvericilikdə ilk dəfə iqlim dəyişmələrinin təsirinə azaldılması və adaptasiya tədbirləri tənzimlənir.

Nardar BAYRAMLI

Qeyri-neftə əsaslanan inkişaf

Ötən 9 ayda qeyri-neft-qaz sektorundan vergi daxilolmaları 12,6 faiz artıb

2026-cı ilin yanvar-sentyabr ayları ərzində ölkəmizdə qeyri-neft sektoru üzrə iqtisadi fəallıq artıb və bu dinamika fiskal yığım-lara mühüm təsir göstərmiş. İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidməti (DVX) tərəfindən

ötən 9 ayda 10 milyard 332,6 milyon manat həcmində qeyri-neft-qaz yığımları təmin edilib. Həmin sahə üzrə büdcəyə proqnozdan əlavə 292,6 milyon manat vəsait ödənilib. 2025-ci ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə bu sektor-

dan vergi daxilolmaları 1 milyard 159,3 milyon manat və ya 12,6 faiz artıb. Ümumilikdə, vergi orqanları yanvar-sentyabr aylarında neft və qeyri-neft sektoru daxil olmaqla, birlikdə dövlət büdcəsinə 13 milyard 630,4 milyon ma-

nat vergi daxil olub ki, bu da proqnoza nisbətən 913,4 milyon manat çoxdur. 2025-ci ilin müvafiq dövrünə nisbətən vergi daxilolmaları 1 milyard 174,6 milyon manat və ya 9,4 faiz artıb.

Sosial sığorta daxilolmaları 5 milyard manatı ötüb

Qeyri-neft sektorundakı artım digər yığım mənbələrində də özünü göstərmiş. Belə ki, yanvar-sentyabr aylarında məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə daxilolmalar 5 milyard 59,7 milyon manat olub, proqnozdan əlavə 267,2 milyon manat vəsait ödənilib. Qeyri-büdcə təşkilatları üzrə daxilolmalar 3 milyard 401,6 milyon manatdan çox təşkil edib. Həmin dövrdə işsizlikdən sığorta haqları üzrə daxilolmalar 179,9

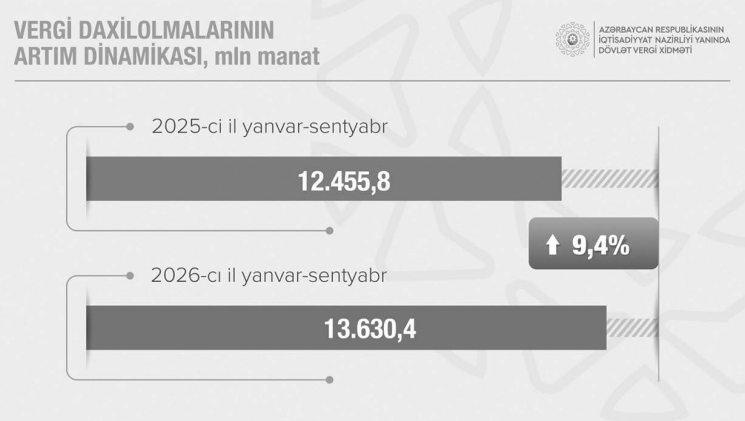
milyon manatdan çox olub, proqnozdan əlavə 8 milyon manat vəsait ödənilib. Qeyri-büdcə təşkilatları üzrə daxilolmalar 139,5 milyon manata yaxın təşkil edib.

Həmçinin icbari tibbi sığorta haqları üzrə daxilolmaların həcmi 758,8 milyon manata yaxın olub, proqnozdan əlavə 18 milyon manat vəsait ödənilib. Qeyri-büdcə təşkilatları üzrə daxilolmalar 507 milyon manata yaxın təşkil edib.

“e-rüsum” üzrə 52,7 milyon manat dövlət rüsumu ödənilib

Yeri gəlmişkən, 2026-cı ilin 9 ayında dövlət rüsumlarının həsablınması, ödənilməsi və büdcəyə daxilolmalarına nəzarət proseslərinin rəqəmsallaşdırılması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində “e-rüsum” altsistemi üzrə mühüm nəticələr əldə olunub. Sistem üzrə 125 min 245 elektron bildiriş və 115 min 370 elektron qəbz formalaşdırılıb. Sistem üzərindən ödənilmiş dövlət rüsumlarının məbləği 52,662 milyon manat

təşkil edib. “e-rüsum” “Rəqəmsal dövlət maliyyəsi” informasiya sisteminin alt sistemlərindən biridir və “e-bildiriş”lərin təqdim edilməsini, hesablanmış dövlət rüsumları haqqında məlumatların real vaxt rejimində əldə olunmasını, artıq və ya düzgün tutulmamış rüsumlarla bağlı müzakirələrin elektron qaydada idarə olunmasını, həmçinin dövlət rüsumlarının büdcəyə köçürülməsinə elektron nəzarətin və uçotun aparılmasını təmin edir.



50 milyarddan 90 milyard manata çatan əlavə dəyər

Hazırda qeyri-neft ÜDM-in həcmi cəmi ölkə üzrə yaradılan əlavə dəyərin (illik) təxminən 90 milyard manatna bərabərdir. Halbuki bu rəqəm, 2020-ci ildə 50,8 milyard manat təşkil edirdi. Cəmi 5 il ərzində (2026-cı il nəzərə alınmadan) bu sektorda təxminən 70 faizlik artım baş verib. Bu, iqtisadiyyatın strukturunda dərinləşən dəyişimin göstəricisidir və iqtisadi genişlənmə qeyri-neft drayverləri olan istehsal, sənaye, turizm, xidmət və innovasiyalar, tranzit daşımaları üzrə təmin edilməkdədir. Son illərdə sənaye zonaları, aqropark-

lar, logistika və nəqliyyat layihələrinə yönələn investisiyalar, həmçinin turizm və texnologiya sahələrindəki genişlənmə nəticəsində Azərbaycan iqtisadiyyatı artıq neftdən kənar sabit gəlir mənbələri formalaşdırıb. Bu, onu göstərir ki, Azərbaycanın növbəti mərhələdə iqtisadi artımını təmin edən əsas qüvvə qeyri-neft sektoru olacaq - yəni ölkə tədricən xammaldan kapital və xidmət ixracatına keçid mərhələsinə qədəm qoyub, ölkə artıq təkə neft gəlirləri ilə deyil, real sektorun və xidmət iqtisadiyyatının hesabına böyüyür.

Qeyri-neft ÜDM-nin ilin sonunda 100 milyard manata çatacağı gözlənilir

Qeyd edək ki, hökumət bir müddət əvvəl 2026-cı il üzrə yenilənmiş makroiqtisadi proqnozları açıqlayıb ki, sənəddə qeyri-neft sektoru üzrə artımın ilin əvvəlində tərtib edilmiş cari gözləntilərdən daha yüksək olacağı fərz olunur. 2026-cı ilin ilk 6 ayının makrofsikal nəticələri, həmçinin global miqyasda iqtisadi artımla və enerji daşıyıcılarının qiymətləri ilə bağlı gözləntilər fonunda cari ildə ölkə iqtisadiyyatının 1-2 faizlik artım tempi nümayiş etdirəcəyi, ilin sonunda ÜDM-in real ifadədə artımı 1,7 faiz olmaqla 138 milyard manata çatacağı gözlənilir. Qeyri-neft ÜDM-nin real ifadədə artımı 3,1 faiz olmaqla 100 milyard manata

çatacağı gözlənilir. Yeni ilin əvvəli ilə gözləntidə tikinti və turizm sektoru üzrə nəzərdə tutulandan aşağı artım templərinin fərz olunması ÜDM-in cüzi azalmasına səbəb olacaq. Bunun nəticəsində əvvəlki proqnoza nisbətən qeyri-neft-qaz sektoru üzrə ÜDM-in real artım tempinin 5 faizdən 3,1 faizə enəcəyi ehtimal olunur. Ancaq bütün bunlara baxmayaraq ölkədə ilin sonunda yaradılacaq əlavə dəyərin 74-75 faizi qeyri-neft mənbələrinin üzərində cəmləşəcək. Bu, qeyri-neft sektorunun yenə də iqtisadi-fiskal bölmələrinin əsas drayveri olacağını yəqinləşdirir.

E.CƏFƏRLİ

Yeni anlaşma memorandumu

Azərbaycan və Türkiyə sənaye zonaları ilə bağlı əməkdaşlığı genişləndirir

Azərbaycanın Türkiyədəki Ticarət Nümayəndəliyinin təşkilatlığı ilə Azərbaycana səfər edən Adana Hacı Sabancı Organize Sənaye Zonasının nümayəndələri ilə İqtisadi Zonaların İnkişafı Agentliyinin (İZİA) idarəçiliyində olan Sumqayıt Sənaye Parkında görüş keçirilib. Görüşdə sənaye sahəsində əməkdaşlıqla bağlı fikir mübadiləsi aparılıb. Sonra İZİA ilə Adana Hacı Sabancı Organize Sənaye Zonası arasında əməkdaşlığa dair anlaşma memorandumu imzalanıb. Sənədi agentliyin İdarə Heyəti sədrinin müavini Aqil Əzizov və Adana Hacı Sabancı Organize Sənaye Zonasının İdarə Heyətinin sədri Bekir Sütçü imzalayıblar.

Memorandumda uyğun olaraq, sənaye müəssisələri və investorlar arasında B2B (şirkətdən şirkətə) əlaqələrin genişləndirilməsi, sənaye zonalarında yaşıl texnologiyaların tətbiqi, enerji səmərəliliyinin artırılması, rəqəmsallaşma, innovasiya və klasterləşmə sahələrində təcrübə mübadiləsi və birgə təşəbbüslərin həyata keçirilməsi üzrə əməkdaşlıq nəzərdə tutulur.

Adana Hacı Sabancı Organize Sənaye Zonası ölkəmizin sənaye zəncirinə qoşulur

Sənaye zonalarına daxil olan sənaye parkları və məhəllələri ixracçının məhsullarının istehsalının genişləndirilməsinə, innovativ və rəqəbatqabiliyyətli sənayenin inkişafına, istehsal sahəsində iş yerlərinin artırılmasına yeni imkanlar açır. Ölkəmizdə həyata keçirilən iqtisadi siyasətin mühüm istiqamətlərindən biri sənaye sektorunun, xüsusilə də

qeyri-neft sənayesinin sürətli inkişafını daha da artırmaqdır. Bu məqsədlə sənaye zonalarında rezident-

lər üçün əlverişli biznes və investisiya mühiti yaradılıb. İnvestorların fəaliyyətinin təşviqi məqsədilə sənaye parklarının rezidentləri qeydiyyata alındıqları tarixdən etibarən 10 il müddətinə bir sıra mühüm vergi güzəştlərindən yararlanırlar. Belə ki, bu təsəlatlar əmlak, torpaq və mənfəət vergilərindən azad edilir, həmçinin istehsal məqsədi ilə idxal olunan texnika, texnoloji avadanlıqlar və qurğulara 10 il müddətinə ÖDV və gömrük rüsumları üzrə azadolmalar tətbiq olunur.

Sözsüz ki, bu təşviqlər və stimullaşdırıcı rejim qardaş Türkiyənin sənaye imcasının da böyük marağına səbəb olmaqdadır. Hazırda Türkiyə şirkətləri ölkəmizdə sənaye parklarında rezident kimi aktiv fəaliyyət göstərir. Məsələn, Türkiyə kapitalı “Eurotec Group” MMC Sumqayıt Kimya Sənaye Parkının rezidenti kimi 2 hektar ərazidə ildə 200 min ədəd metal çəllək istehsal etmək gücündə olan zavodun qurulmasını reallaşdırıb. İnvestisiya həcmi 9 milyon manat olan müəssisədə 120 nəfərlik daimi iş yeri yaradılıb.

Eləcə də, digər sənaye zonalarında Türkiyə kapitalı şirkətlərin iştirakı ilə reallaşdırılan layihələrin investisiya dəyəri on milyonlarla

dollarla ölçülür. Bir sıra yeni qurulmuş müəssisələr məhsullarını artıq ixrac etməyə başlayıb.



Sumqayıt Kimya Sənaye Parkı üçün yeni texnoloji mərhələ

Türkiyə investorları ilə birgə Cənubi Qafqazın ən böyük sənaye parkı olan Sumqayıt Kimya Sənaye Parkında əməkdaşlığın daha da artırılması, o cümlədən Adana Hacı Sabancı Organize Sənaye Zonası ilə anlaşmanın əldə edilməsi sənaye Sektorunun yeni sahələrini formalaşdıracaq. 1973-cü ildə qurulan və 1990-cı illərdə Türkiyə sənaye sektorunun nəhənglərindən birinə çevrilən Adana Hacı Sabancı Organize Sənaye Zonası qardaş ölkənin iqtisadiyyatına verdiyi töhfə baxımından ilk 6-ıqda yer alır. Bu sənaye zonası hazırda 25 milyon kvadratmetr ərazini əhatə edir və ildə 4 milyard dollara yaxın istehsal gücünə malikdir. İstehsalın 65 faizi ixracə mənəkdir. İstehsalın 65 faizi ixracə mənəkdir ki, bu da müəssisənin dayanıqlı rəqəbat potensialını nü-

mayiş etdirir. Təxminən 45 min işçisi olan müəssisədə xarici kapitalla malik 26 şirkət fəaliyyət göstərir.

Hazırda istehsal sahəsini 35 milyon kvadratmetrə çatdırmağı hədəfləyən Adana Sənaye Zonası Azərbaycanın və Sumqayıt Sənaye Parkının inkişafına böyük töhfə verə bilər. Sumqayıt Sənaye Parkı ilə sıx əlaqələrin qurulması bu müəssisədə müasir sənaye klasterlərinin və texnologiyalarının qurulması, sənaye imkanlarının daha da artırılması, qeyri-neft sektorunun davamlı inkişafına töhfə verəcək resursların tam hərəkətə gətirilməsi, müasir texnologiyalara əsaslanan rəqəbatqabiliyyətli sənaye müəssisələrinin təşkili və əhalinin istehsal sahəsində məşğulluğunun daha da artırılması baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır. Bu əməkdaşlıq sənaye zonalarında istehsal zəncirinin daha da böyüməsinə və ixracat artmasına da töhfə verəcək.

Qeyd edək ki, 2026-cı ilin birinci yarısında İqtisadi Zonaların İnkişafı Agentliyinin idarəçiliyində olan sənaye zonalarında istehsalın həcmi 1 milyard 940 milyon manata çatıb. Bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 8,6 faiz artım deməkdir. İstehsal olunan məhsulların 554,7 milyon manatlıq hissəsi ixracə edilib.

Xarici rezidentlərlə, o cümlədən, Adana Hacı Sabancı Organize Sənaye Zonasının investorları ilə B2B formatının möhkəmlənməsi sənaye istehsalında dinamikanı artırmaqla, növbəti mərhələdə sənaye zonalarında istehsalın həcmində 2 milyard manatı ötməsinə imkan verəcək.

E.CƏFƏRLİ

Hadrut necə azad olundu?

Azərbaycan xalqı torpaqlarımızın işğaldan azad olunması ilə yekunlaşan Vətən müharibəsinin altıncı ildönümünü yaşayır. Məhz bu müharibə-

də əldə etdiyi tarixi qələbə ilə Azərbaycan Ordusu ölkənin ərazi bütövlüyünü və tarixi ədaləti bərpa etdi. Eyni zamanda, Vətən müharibəsinin



Hadrut əməliyyatı Şuşaya yol açdı

Hər günü bir qəhrəmanlıq salnaməsinə çevrilən Vətən müharibəsi təqvimə qara rənglə yazılan işğal günlərini qırmızı rəngli azad olunma tarixləri ilə əvəzlədi. Rəşadətli Ordumuz canı, qanı bahasına addım-addım ərazilərimizi düşmən tapdağından xilas edir, hər gün döyüş meydanlarından şad xəbərlər gəlirdi.

2020-ci il oktyabrın 9-da Azərbaycan Ordusu misilsiz qəhrəmanlıq göstərərək növbəti dəfə şanlı uğur əldə etdi. Erməni işğalı altında qalan bir neçə yaşayış məntəqəsi, o cümlədən Xocavənd rayonunun Hadrut qəsəbəsi düşmən tapdağından xilas edildi. Həmin gün 44 günlük Zəfər tarixinin ən şanlı sö-

hifəsindən biri - Hadrutun azadlığa qovuşması xəbəri Ali Baş Komandan İlham Əliyev tərəfindən xalqa çatdırıldı. Hadrutun işğaldan azad olunması tarixi nailiyyət olmaqla yanaşı, həm də bölmələrimizin döyüş meydanındakı uğurlarını daha da artırdı, böyük Zəfərə gedən yolda strateji üstünlük qazandırdı. Hadrut Qarabağ inzibati ərazisinə daxil olduğu üçün ermənilər bu qəsəbənin itirilməsi ilə heç cür barışa bilmirdilər. Qəsəbə azad ediləndə, ətraf ərazilərdəki təmizləmə əməliyyatları və düşmənin əks-hücum cəhdlərinin qarşısının alınması oktyabrın 15-nə qədər davam etmişdi. Düşmən anlayırdı ki, Ordumuz Şuşaya da nəzarəti ələ keçirəcək.

öz təqvimində də dövlətimizin, xalqımızın tarixinə ən şərəfli günlər olaraq əbədi həkk olmuş günlər var. Onlardan biri də mühüm strateji mövqedə yerləşən Hadrut qəsəbəsinin azad edilməsi uğrunda oktyabrın 7-də hərbi əməliyyata başlanmasındır. Belə ki, oktyabrın 7-dən etibarən Azərbaycan Silahlı Qüvvələri Hadrut istiqamətində həlledici döyüşlərə start verərək ilk növbədə qəsəbə ətrafındakı strateji dağlar və yüksəklikləri (o cümlədən Ərgünəş dağı) nəzarətə götürdü.

Belə də oldu. Hadrut zəfərindən sonra əsgər və zabitlərimizin həmin şəhərə yolu açıldı. Ermənilərin güclü müqavimətinə baxmayaraq, Şuşa da işğaldan azad edildi.

Hadrutun azad edilməsində Azərbaycan Ordusunun xüsusi təyinatlı qüvvələrinin (XTQ) müstəsna xidmətləri var. XTQ-nin əzsaylı qüvvəsi düşmənin müdafiə xəttinə sızmaqla həmin qəsəbənin arxa tərəfindəki yüksəkliklərdə yerləşib, sonradan isə motoatıcı hissə və birliklərin artilleriya atəşini nizamlamışdı. Düşmən mövqələri zəiflədikdən sonra XTQ mənsəbləri həm ön, həm də arxa tərəfdən ərazidəki düşmənləri tamamilə təmizləmişdi. Azərbaycan Ordusunun Hadrutu azad etməsi Füzuli və Cəbrayıl istiqamətlərindəki hərbi hissələrin idarə edilməsi və təchizatı baxımından da böyük əhəmiyyətə malik idi. Qəsəbənin azad olunması işğalçıların digər istiqamətlərdə müqavimətinin zəifləməsinə, Ermənistan ordusunda fərarı sayının artmasına səbəb oldu. Nəticədə, Azərbaycan Ordusunun daha az itki və daha yüksək hücum tempi ilə ərazilərimizi düşmən tapdağından təmizləməsi üçün əlverişli imkan yarandı. Hadrutun azad edilməsi ondan xəbər verirdi ki, Ordumuz yalnız Qarabağ ətrafındakı rayonları deyil, paralel olaraq onun dağlıq hissəsini də işğaldan azad etməkdə qərarlıdır.



Vətən müharibəsinin 13-cü günü 9 oktyabr 2020-ci il

- Hadrut qəsəbəsi, Çaylı, Yuxarı Güzdək, Gorazılı, Qışlaq, Qaracallı, Əfəndilər, Süleymanlı və Sur kəndləri işğaldan azad olunub. Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyev bununla əlaqədar xalqa müraciət edib.
- Prezident İlham Əliyev "CNN International" televiziya kanalının "Connect the World" proqramına, "Sky News" telekanalına müsahibə verib.
- Azərbaycan Ordusunun bölmələri cəbhənin mühüm istiqamətlərində düşməne atəş zərbələri endirərək onun hərəkət fəaliyyətini tam məhdudlaşdırıb və aktivliyinin qarşısını qətiyyətlə alıb. Ümumilikdə düşmənin 13 ədəd T-72 tankı, 2 ədəd PDM-i, 4 ədəd BM-21 "Qrad" yaylım atəşli reaktiv sistemi, 2 ədəd 2S3 "Akasiya" özüyeryən artilleriya qurğusu, 3 ədəd D-30 haubitsa topu, 2 ədəd radar sistemi və xeyli sayda avtomobil texnikası məhv edilib. Ermənistan silahlı qüvvələrinin 6 ədəd T-72 tankı tam işlək vəziyyətdə ələ keçirilib. Bu barədə Müdafiə Nazirliyi məlumat yayıb.
- Müdafiə Nazirliyi Cəbrayıl rayonunun işğaldan azad olunan ərazilərində Azərbaycan Bayrağının dalğalanmasını əks etdirən görüntüləri paylaşib.

- Ermənistan silahlı qüvvələrinin yaşayış məntəqələrimizi ağır artilleriya qurğularından və raket sistemlərindən intensiv atəşə tutması nəticəsində oktyabrın 9-u saat 17:00-a olan məlumata görə, 31 mülki şəxs həlak olub, 168 nəfər xəsarət alıb. Həmçinin 1091 ev, 143 mülki obyekt və 45 çoxmənzilli yaşayış binası yararsız vəziyyətə düşüb. Bu barədə Baş prokurorluq məlumat yayıb.
- Azərbaycan Ordusunun daha bir uğurlu əməliyyatı nəticəsində Ermənistan silahlı qüvvələrinin 30-a yaxın tankı və piyada döyüş maşını ələ keçirilib.
- Azərbaycan Ordusu bölmələrinin keçirdiyi döyüş əməliyyatları nəticəsində düşmənin xeyli sayda "Qrad" yaylım atəşli reaktiv sistemi sıradan çıxarılıb.
- Müdafiə Nazirliyi: Ermənistan ərazisindən Mingəçevir şəhəri istiqamətində atılan ballistik hədəf Azərbaycanın hava hücumundan müdafiə sistemləri tərəfindən aşkarlanaraq 20 kilometrədən artıq hündürlükdə məhv edilib.
- Düşmənin radioelektron mübarizə vasitələri və atəş mövqeyinə çıxardığı zirehli texnikalar məhv edilib.

Zəfərdən sonra canlanan Hadrut

2021-ci ilin iyununda Hadrut qəsəbəsində "Dəmir yumruq" abidəsi ucaldıldı. Bu abidənin üzərində Vətən müharibəsində düşmənin qorxulu yuxusuna çevrilən qəhrəman Azərbaycan əsgəri və dronlar da təsvir edildi. Bu, Vətən müharibəsində Ali Baş

Komandan, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən "Dəmir yumruq" əməliyyatı nəticəsində 44 gün ərzində işğalçı Ermənistanın ağır məğlubiyyətə uğradıldığını və kapitulyasiya aktını imzalamaya məcbur olduğunu əks etdirir.

İkinci Qarabağ müharibəsindən sonrakı dövrdə Silahlı Qüvvələrimizin daha da gücləndirilməsi istiqamətində davamlı addımlar atılır, yeni komando bölmələri yaradılır. 2021-ci il dekabrın 24-də Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyev məhz Hadrutda hərbi hissənin açılışında Komando Briqadasının yaradılmasının əhəmiy-

yətindən danışaraq deyib: "Komando Briqadasının yaradılması bizim üçün yenilikdir. Bir yox, iki yox, bir çox Komando briqadaları artıq Azərbaycanda yaradılır və bu briqadalar istənilən hərbi vəzifəni icra etməyə qadir olacaqlar. Yüksək təlim keçmiş, yüksək iradə nümayiş etdirmiş və Vətən uğrunda özlərini fəda etməyə hazır

olan övdlərimiz bu briqadalarda xidmət edəcəklər. Bu, bizim Ordumuzun gücünü böyük dərəcədə artıracaq". Digər azad edilmiş ərazilərdə olduğu kimi Hadrutda da tikinti işləri sürətlə davam etdirilir, genişmiqyaslı abadlıq-quruculuq layihələri icra olunur.

Nardar BAYRAMLI

Brüssel-Tbilisi münasibətlərində növbəti gərginlik

Bir vaxtlar adı Avropa İttifaqının (Aİ) genişlənmə siyasətində öncül mövqeyədək irəli çəkilən Gürcüstan hazırda qurumun "qara siyahısı"nda yer alır. Xeyli müddətdir ki, Brüssel ilə

rəsmi Tbilisi arasında münasibətlər pisləşib və hər iki tərəf bir-birini ittiham edən iddialar səsləndirir. Artıq Aİ Gürcüstana münasibətdə pul kəsəsinin ağızını da bağlayıb. Belə ki, qonşu ölkəyə

müxtəlif dəstək layihələrinə maliyyə tranşlarının ayrılması dayandırılıb, hətta Tbilisiyə qarşı sanksiyaların tətbiqi də müzakirə mövzusunda çevrilib. Belə görünür ki, yaxın perspektivdə

Aİ-Gürcüstan əlaqələrində geridönüş baş verməyəcək. Bu qənaətə gəlməyə əsas verən odur ki, bir neçə gün bundan əvvəl Aİ rəsmilərinə Gürcüstana növbəti dəfə ittihamlar ünvanlanıb.

Bu ittihamlarla sanki yanan odun üstünə yağ tökülüb. Rəsmi Tbilisi iradlara daha kəskin tonda cavab verib və bununla da münasibətlər yeni gərginlik mərhələsinə keçib.

Komissar Marta Kosun qıcıq doğuran müqayisəsi

İndiyədək Brüssellə rəsmi Tbilisi arasında yaşanan ixtilaflar əsas etibarilə Aİ-nin genişlənmə siyasəti ilə bağlı olub. Son günlərdə hər iki tərəfdən səslənən açıqlamalar isə göstərir ki, Gürcüstan-Avropa İttifaqı münasibətlərində əsas müzakirə artıq təkəüzvlük perspektivi ilə bağlı deyil.

Münasibətlərdə yeni gərginlik dalğasının yaranmasına səbəb Avropa Komissiyasının genişlənmə üzrə komissarı Marta Kosun Moldovaya dair açıqlamaları olub. Bunu rəsmi Tbilisidə qıcıq doğuran müqayisə kimi səciyyələndirmək daha doğru

olardı. Marta Kos bildirib ki, Moldova Aİ-yə üzvlük yolunda təsirli təməllər irəliləyir. Bu ölkə ilə artıq iki danışıqlar klasteri açılıb və yaxın gələcəkdə daha ikisinin açılması, ilin sonuna qədər isə bütün klasterlər üzrə danışıqların başlanması planlaşdırılır. Moldovaya bu proses çərçivəsində 157 milyon avroluq maliyyə paketinin ayrıldığı da açıqlanıb. Kos bildirib ki, Moldova üzərinə götür-

lənə daxil olmaq naminə Moskva ilə körpüləri yandırmadan çəkinmir, bu istiqamətdə ardıcıl qaydada radikal addımlar atır. Gürcüstanın siyasi rəhbərliyi isə fərqli yanaşma sərgiləyir. Bəli, Tbilisidə də Aİ-yə üzvlük istəyi ilə bağlı müxtəlif səviyyələrdə çoxsaylı bəyanatlar verilib və verilməkdədir. Lakin bu ölkə 2008-ci il müharibəsindən nəticə çıxarmaqla Rusiya ilə münasibətlərdə ehtiyatlı davranışlar sərgiləyir, Aİ-yə üzvlük naminə Moskvaya yönəlik radikal gedişlər etmir. Öz növbəsində Gürcüstanla Moldovanın siyasətindəki bu fərq Brüsseldə adekvat qarşılanır.

Brüsselin rəsmi Tbilisidən incik düşməsinin digər bir səbəbi son illərdə Gürcüstan parlamentində qəbul edilən ayrı-ayrı qanunlardır. Həmin qanunlar əsas etibarilə Gürcüstanda xarici təsirin azaldılmasını, ailə dəyərlərinin qorunma-

düyü öhdəlikləri yerinə yetirərsə, yalnız bu il "Artım Planı" çərçivəsində 500 milyon avrodan çox vəsait əldə edə bilər. "İstərdim ki, Gürcüstan, gürcü xalqının böyük dəstəyi ilə bu gün Moldova və Ukrayna ilə eyni səviyyədə olsun. Ölkə ilə münasibətlərimizi necə davam etdirəcəyimiz əsasən üzvlük dövlətlərin gələcəyə

necə baxmasından asılıdır. Lakin hazırda Gürcüstanda baş verənlərin çoxu oktyabrın sonunda dərc olunacaq genişlənmə hesabatlarında öz əksini tapacaq. Bunun hansı istiqamətdə gedəcəyini təsəvvür

ki, Gürcüstan üçün Brüsselin "gözəl



Tbilisidən gecikməyən cavab

sını hədəfləyir. Brüssel isə hesab edir ki, bəhs olunan qanunlardakı kriteriyalar insan hüquqlarını, demokratiyanı məhdudlaşdırır, daha çox Rusiyanın maraqlarına cavab verir və buna görə də geri çağırılmalıdır.

Rəsmi Tbilisi isə ölkənin, xalqın milli maraqlarını əsas götürməklə Brüsselin tələblərini yerinə yetirmir. Elə Marta Kosun son açıqlamasına Tbilisidən sört cavab da özünü çox gözəltməyib. Parlamentin sədri Şalva Papuaşvili bildirib

sözləri" deyil, ölkənin öz maraqları əsasdır. Onun sözlərinə görə, Gürcüstan milli maraqlara uyğun siyasət aparır və digər ölkələrlə müqayisə bu yanaşmanı dəyişmir.

Şalva Papuaşvili Parlamentlərarası İttifaqın Assambleyasındakı çıxışında xarici müdaxiləni demokratik təhlükəsizliyə ciddi və artan təhdid kimi qiymətləndirib. Bildirib ki, xarici aktorların ölkənin daxili siyasi seçimlərinə təsir göstərməsi artıq əməkdaşlıq deyil, dövlətlərin suverenliyinin pozulmasıdır. Pa-

edə bilərsiniz", - deyər Marta Kos qeyd edib.

puşaşvili deyib: "Hesab edirəm ki, yalnız kağız üzərində dövlət olmaqdan, yalnız kağız üzərində namizəd ölkə olmaq daha yaxşıdır. Əgər Brüssellə qulaq assaydıq, Gürcüstan bu gün bir çox səbəbə görə yalnız kağız üzərində mövcud olan bir dövlətə çevrilərdi".

Onun sözlərinə görə, Gürcüstan Brüssellə qulaq asıb Rusiya ilə gərginliyi artırırsa, Moldova qədər iqtisadi zərər görərdi.

Məsələyə başqa prizmadan yanaşan Aİ-nin Gürcüstandakı səfiri Pavel Herçinski isə deyib: "Gürcüstan milli kimliyini və ənənələrini qorumaqla Avropaya inteqrasiya arasında seçim etməli deyil".

Beləliklə, Tbilisidə hazırkı siyasi müzakirənin bir tərəfində Gürcüstanın Avropaya inteqrasiya perspektivi, digər tərəfində isə bu prosesin hansı şərtlərlə və hansı siyasi yanaşma ilə davam etdirilməsi məsələsi dayanır.

İndi əsas diqqətlər oktyabrın sonuna yönəlib. Ayın sonunda Avropa Komissiyasının Gürcüstanla bağlı növbəti genişlənmə hesabatı dərc olunacaq. Bu hesabat Tbilisi ilə Brüssel arasındakı münasibətlərin bundan sonrakı gündəminin formalaşması baxımından mühüm şərtlərdən biri kimi diqqət çəkir.

Mübariz FEYZLİ

ABŞ Prezidenti tezliklə daha bir müharibəyə son qoyacağına söz verib



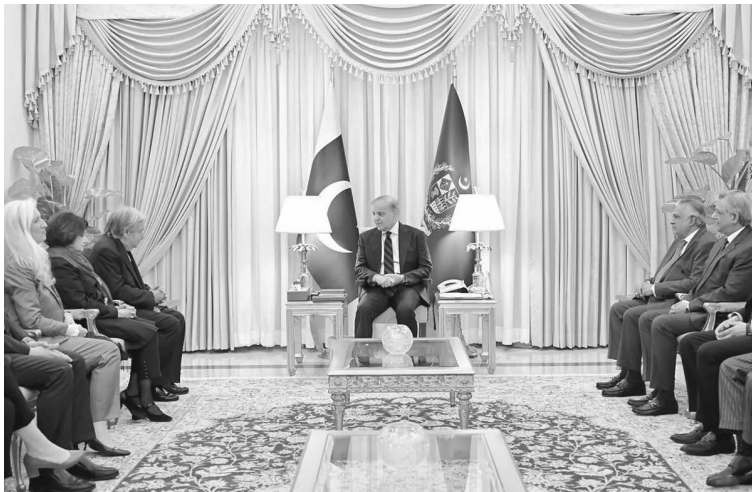
ABŞ Prezidenti Donald Tramp hesab edir ki, ona Nobel Sülh Mükafatının verilməməsi qərarı Norveç Nobel Komitəsinin nüfuzuna xələf gətirəcək. Bu barədə Amerika lideri Ağ Evdə jurnalistlərə bildirib. “Düşünürəm ki, bu, onların nüfuzuna xələf gətirəcək. Mən bunu onlara hörmətsizlik edərkən demirəm”, - Tramp deyib. Onun sözlərinə görə, komitənin qərarından asılı olmayaraq, o, sülhə nail olmaq üçün mükafatın bir çox əvvəlki laureatlarından qat-qat çox iş görüb. “Mən səkkiz müharibənin

başına çatmasına nail olmuşam. Növbədə daha biri var”, - ABŞ Prezidenti bildirib. Bundan əvvəl Tramp Ukraynadakı münaqişənin nizamlanmasına da tezliklə nail oluna biləcəyinə əminliyini ifadə edib.

Amerika lideri həmçinin öz nailiyyətlərini 2009-cu ildə, vəzifəyə başladıqdan qısa müddət sonra Nobel Sülh Mükafatını almış sabiq ABŞ Prezidenti Barak Obamanın fəaliyyəti ilə müqayisə edib.

Trampın fikrincə, Obama o vaxt “heç nə etməmişdi” və nəyə görə mükafata layiq görüldüyünü özü də anlamırdı.

Şahbaz Şərifdən çağırış



BMT-nin islahatı inkişaf etməkdə olan ölkələrin (İEOÖ) prioritetləri nəzərə alınmaqla aparılmalıdır.

Pakistan Baş nazirinin ofisi xəbər verir ki, bunu ölkənin hökumət başçısı Şahbaz Şərif BMT-nin Baş katibi Antonio Quterreşlə görüşdə bildirib.

Şərif “BMT-80” təşəbbüsünün dəstəkləyib və münaqişələrin qarşısının alınması, mübahisələrin sülh yolu ilə həlli, sülhməramlı fəaliyyət və sülh quruculuğu mexanizmlərinin gücləndirilməsinin vacibliyini vurğulayıb.

Görüş zamanı tərəflər həmçinin beynəlxalq və regional

vəziyyəti müzakirə ediblər. Baş nazir İslamabadın ABŞ və İran arasında dialoqun təşviqi və gərginliyin azaldılması istiqamətindəki söyləri barədə danışıb.

Bundan əlavə, Şərif Cammu və Keşmir ətrafındakı mübahisənin BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinə uyğun olaraq sülh yolu ilə nizamlanmasını nə təşviq etdiyi bildirib.

Pakistanın hökumət başçısı həmçinin Əfqanıstan ərazisində qaynaqlanan terror təhdidlərindən narahatlığını ifadə edib və Kabili orada fəaliyyət göstərən qruplaşmalara qarşı təsirli tədbirlər görməyə çağırıb.

CNN: Fransanın maliyyə problemləri Avropada ciddi böhrana səbəb ola bilər



Fransada görünməmiş etiraz dalğası ölkənin artan maliyyə problemlərini üzə çıxarıb və bu vəziyyət Avropada ciddi böhrana səbəb ola bilər.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə CNN telekanalı yazıb.

“Oxford Economics” konsaltinq şirkətinin Avropa üzrə baş iqtisadçısı Anxel Talaver telekanala bildirib ki, böhranın digər ölkələrə və bütövlükdə avrozonaya yayılması ehtimalı yüksəkdir və bu, bütün regionda ciddi böhrana səbəb ola bilər.

Qeyd edək ki, Fransada orta məktəb şagirdlərinin etiraz aksiyaları sentyabrın sonunda paytaxt regionu olan İl-de-Fransda başlayıb və qısa müddətdə ölkənin müxtəlif ərazilərinə yayılıb. Bir sıra şəhərlərdə nümayişçilərlə polis arasında toqquşmalar baş verib.

Məlumatla görə, etirazların başlanmasından etibarən jandarm və polis əməkdaşları 6,6 mindən çox şəxsi saxlayıb. Saxlanılanların təxminən 90 faizinin yetkinlik yaşına çatmayanlar olduğu bildirilib.

Litvada nüvə silahının yerləşdirilməsi, yaxud Avropanın təhlükəsizliyi...

Avropanın təhlükəsizlik sistemi son illər yalnız ənənəvi hərbi qüvvələrin artırılması ilə yox, nüvə çəkəndirməsinin Avropadakı rolunun yenidən müzakirəyə çıxarılması ilə də dəyişir. Bu prosesin diqqətçəkən nümunələrindən biri Litvada konstitusiyanın nüvə silahlarına dair məhdudiyyətinin

gələcək taleyi ilə bağlı müzakirələrdir. Litva 2004-cü ildən NATO üzvü və alyansın kollektiv müdafiə sisteminin tərkib hissəsidir. Ölkənin coğrafi mövqeyi - Rusiya ilə Kalininqrad vilayəti vasitəsilə yaxınlıq, Belarusla sərhəd və Baltik dənizinin təhlükəsizlik baxımından strateji əhəmiyyəti

Vilnüsün müdafiə siyasətinə xüsusi çəki verir. Məsələnin mahiyyəti yalnız Litva ərazisində nüvə silahlarının yerləşdirilib-yerləşdirilməməsindən ibarət deyil. Burada daha fundamental sual meydana çıxır: NATO-nun şərq cinahında yerləşən qeyri-nüvə dövlətlərindən biri öz ərazisində nüvə

çəkəndirmə infrastrukturuna hüquqi imkan yaratmışdır? Bu sual Litvanın daxili konstitusion hüququ ilə NATO-nun kollektiv müdafiə sistemi, Avropanın nüvə strategiyası, Rusiya-NATO münasibətləri və Baltik regionunun təhlükəsizlik arxitekturasının kəşimində dayanır.

Konstitusiyanın 137-ci maddəsi və yeni müzakirə

Litva konstitusiyasının 137-ci maddəsi hazırda belə müəyyən edir: “Lietuvos Respublikos teritorijoje negali buti masinio naikinimo ginklu ir uzsenio valstybiu kariniu baziu”, yəni Litva Respublikasının ərazisində kütləvi qırğın silahları və xarici dövlətlərin hərbi bazaları ola bilməz. Bu norma ölkənin müstəqilliyini bərpa etdiyi dövrdə təhlükəsizlik fəlsəfəsi ilə sıx bağlı idi. Həmin vaxt əsas vəzifə sovet qoşunlarının ölkə ərazisindən çıxarılması, dövlət suverenliyinin möhkəmləndirilməsi və xarici hərbi bazaların yenidən yaranmasının qarşısının alınması idi. Lakin 2026-cı ildə Seimasda bu maddənin ləğvi ilə bağlı konstitusion qanun layihəsi gündəmə gəlib. Layihənin əsaslandırılmasında Litvanın NATO üzvlüyü və Avropanın təhlükəsizlik mühtitinin dəyişməsi əsas arqumentlər sırasında göstərilir. Layihəni hazırlayanlar hesab edirlər ki, mövcud konstitusion qadağa Litvanın NATO-nun kollektiv müdafiə və çəkəndirmə imkanlarında tam iştirakına hüquqi məhdudiyyət yarada bilər.

Burada vacib məqam layihənin nüvə silahlarının Litvada yerləşdirilməsinə avtomatik qərar verməməsidir. Maddənin ləğvi yalnız belə bir yerləşdirmə üçün konstitusion maneəni aradan qaldıra bilər. Konkret qərar isə ayrıca siyasi, hərbi, hüquqi və NATO çərçivəsində qəbul edilməli olardı. 2026-cı il sentyabrın 9-da Seimasın Hüquq və Hüquq Nizamı Komitəsinin layihə ilə bağlı rəyi hazırlanıb. Sənəddə Müdafiə Nazirliyinin layihəni dəstəklədiyi göstərilir. Eyni zamanda Vilnüs Universitetinin hüquq fakültəsinin ekspert rəyi də daxil olmaqla, müxtəlif hüquqi mövqelər sənəddə əksini tapıb. Universitet ekspertləri layihənin hüquqi baxımdan mümkün olduğunu, lakin 137-ci maddə ləğv edildikdə, onun əvəzinə bu həssas münasibətlərin əsas prinsiplərinin ayrıca hü-

quqi tənzimlənməsinin nəzərdən keçirilməsini məqsəduyğun saydqlarını bildiriblər. Deməli, Litvada hazırda müzakirə edilən məsələ sadəcə “nüvə silahı istəyirik, ya istəmirik” dilemmasından daha mürəkkəbdir. Söhbət dövlətin konstitusion təhlükəsizlik mexanizmlərindən biri Nuclear Planning Group-dur. Bu baxımdan Litvanın müzakirəsi Avropada daha geniş prosesin bir hissəsidir.

NATO-nun təhlükəsizlik sistemi üç əsas komponentin birləşməsinə əsaslanır: nüvə, konvensional və raketdən müdafiə imkanları. Alyansın rəsmi siyasətinə görə, kosmik və kiberməkan imkanları da bu ümumi çəkəndirmə və müdafiə arxitekturasını tamamlayır. NATO bildirir ki, nüvə silahları mövcud olduğu müddətdə alyans nüvə ittifaqı olaraq qalacaq. NATO-nun nüvə çəkəndirməsinin əsasını ABŞ-ın strateji nüvə

qüvvələri təşkil edir. Böyük Britaniya və Fransanın nüvə gücləri də Avropanın ümumi çəkəndirmə arxitekturasına fərqli formada töhfə verir. NATO-nun öz izahına görə, alyansın nüvə siyasəti siyasi nəzarət prinsipinə əsaslanır, nüvə çəkəndirməsi ilə bağlı əsas məsləhətləşmə və qərar mexanizmlərindən biri Nuclear Planning Group-dur. Bu baxımdan Litvanın müzakirəsi Avropada daha geniş prosesin bir hissəsidir.

2026-cı ildə Finlandiyanın da öz ərazisində nüvə silahlarının yerləşdirilməsinə dair əvvəlki hüquqi məhdudiyyətlərini aradan qaldırması Avropada nüvə çəkəndirməsi məsələsinin yenidən gündəmə gəldiyini göstərir. NATO-nun Baş katibi Mark Rutte 2026-cı ilin iyulunda Finlandiya və Litvanın bu istiqamətdə atdığı hüquqi addımları alyansın nüvə çəkəndirməsi kontekstində şərh edib və ABŞ-ın nüvə çətinini Avropa təhlükəsizliyinin əsas elementlərindən biri kimi göstərib. Lakin burada hüquqi imkanla faktiki yerləşdirmə arasında ciddi fərq var. Konstitusion qadağanın götürülməsi Litvada nüvə silahlarının mütləq yerləşdiriləcəyi anlamına gəlmir.

regionunda hərbi bəsləns və Avropada nüvə risklərinin idarə olunması ilə bağlı daha geniş müzakirələrə də təsir göstərəcək.

Lakin Litvanın Konstitusiyasından bir maddənin çıxarılması ilə nüvə silahlarının ölkədə yerləşdirilməsi arasında avtomatik əlaqə yoxdur. Hüquqi maneənin aradan qaldırılması mühüm məsələdir, faktiki yerləşdirmə isə ayrıca siyasi və hərbi qərarlar tələb edir. Baltik regionunun təhlükəsizliyi də yalnız nüvə silahları ilə müəyyən olunmur. NATO-nun kollektiv müdafiə mexanizmləri, çoxmillətli qüvvələr, havadan və raketdən müdafiə, kritik infrastrukturun qorunması, kiber və kosmik təhlükəsizlik, hərbi mobillik və strateji dialoq birlikdə regionun müdafiə sistemini formalaşdırır.

Beləliklə, Litva məsələsi Avropanın təhlükəsizlik siyasətində daha fundamental bir sualı ortaya çıxarır: dəyişən təhlükəsizlik mühitində çəkəndirməni gücləndirməklə eskalasiya risklərinin azaldılması arasında hansı hüquqi və strateji tarazlıq qurulmalıdır? Bu sual qatı yalnız Baltik regionunun yox, bütövlükdə Avropa təhlükəsizlik arxitekturasının gələcəyi ilə bağlıdır.



Karamət QƏNBƏROV,
Beynəlxalq hüquq üzrə ekspert

NATO-nun şərq cinahı və Baltik regionu

təhlükəsizliyinin nə qədər həssas olduğunu göstərən hadisələrdən biridir. Litva prezidenti Gitanas Nausėda ilkin qiymətləndirmədə dronun Ukraynaya yönəldiyini, ancaq elektron müharibənin təsiri ilə istiqamətin dəyişmiş ola biləcəyini söyləyib. Bu hadisə birbaşa nüvə silahı ilə bağlı olmasa da, Baltik regionunda müharibənin və hərbi insidentlərin NATO ərazisinə keçmə riskinin müzakirə edildiyini göstərir. ABŞ-ın bu ilin sentyabrında Litvaya yeni hərbi kontingent rotasiyası göndərməsi də Birləşmiş Ştatların Baltik regionunda hərbi iştirakının davam etdiyini təsdiqlədi. “Reuters”in məlumatına görə, Litva bunu kollektiv müdafiə və çəkəndirmənin mühüm elementi kimi qiymətləndirib.

Təhlükəsizlik siyasətində nüvə silahlarının rolunun artması avtomatik olaraq nüvə müharibəsinin baş verəcəyi demək deyil. Lakin nüvə çəkəndirməsinin genişlənməsi ilə yanaşı, yanlış hesablamə, yanlış siqnalın qəbul edilməsi və adi hərbi qarşıdurmanın nüvə səviyyəsinə eskalasiyası kimi risklər də müzakirə olunur. SIPRI-nin 2026-cı il üzrə qiymətləndirməsinə görə, nüvə silahına malik dövlətlərin arsenal və imkanlarını modernləşdirməsi davam edir, üstəlik, strateji mühitdə yanlış hesablamə və eskalasiya riskləri artır. SIPRI 2026-cı ilin əvvəlində dünyada təxminən 12 min 187

nüvə başlığının olduğunu, onların təxminən 9745-nin hərbi ehtiyatlarda saxlandığını hesablayıb. Avropa üçün əlavə problem ABŞ və Rusiya arasında əvvəlki strateji silah nəzarəti mexanizmlərinin zəifləməsidir. New START müqaviləsinin 2026-cı ilin fevralında başa çatması ABŞ və Rusiya strateji nüvə arsenalı üzərində əvvəlki ikitərəfli məhdudiyyət sisteminin son mərhələsinə də aradan qaldırdı. SIPRI bunu Avropanın təhlükəsizlik mühiti üçün mühüm dəyişiklik kimi qiymətləndirir. Belə şəraitdə Baltik regionunda nüvə çəkəndirməsinin müzakirəyə çıxarılması daha geniş Avropa təhlükəsizlik prosesinin bir hissəsinə çevrilir.

Litvada nüvə silahlarının yerləşdirilməsi məsələsi 2026-cı ildə Avropa təhlükəsizlik sisteminin transformasiyasının mühüm göstəricilərindən birinə çevrilib. Hazırkı vəziyyətdə əsas fakt budur: Litva Konstitusiyasının 137-ci maddəsi hələ qüvvədədir, lakin onun ləğvi ilə bağlı layihə Seimasda müzakirə olunur. Layihənin arxasında dayanan əsas təhlükəsizlik arqumenti Litvanın NATO-nun kollektiv müdafiə və nüvə çəkəndirmə sistemində hüquqi məhdudiyyət olmadan iştirak etməsi ideyasıdır. Bu müzakirənin nəticəsi yalnız Litvanın daxili hüququna təsir etməyəcək, NATO-nun şərq cinahında nüvə çəkəndirməsinin gələcək coğrafiyası, Baltik



“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM - 0125984955,
0552004544
“Azərmatbuatyayımı” ASC - 0124411991,
0124404694
“Səma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100,
0504560835

“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Spark Press” MMC - 0503548555
“Ziya LTD” MMC - 0124977696,
0503067744

1 illik abunə - 158,40 AZN
6 aylıq abunə - 79,20 AZN



Qayıdışın böyük hekayəsi!



Yeni həyatın əsas dayağı: iş və məşğulluq

İnsanları doğma torpaqlara qaytarmaq qədr, onların orada davamlı və təminatlı həyat qurmasına şərait yaratmaq da vacibdir. Bu baxımdan məşğulluq məsələsi “Böyük Qayıdış”ın uzunmüddətli uğurunun əsas şərtlərindən biridir. İnsan öz doğma yurdunda yalnız yaşamaq deyil, işləmək, biznes qurmaq, gəlir əldə etmək və gələcəyini planlaşdırmaq istəyir.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərin kənd təsərrüfatı, turizm, sənaye, xidmət və di-

gər sahələr üzrə potensialının böyük olması bu istiqamətdə geniş imkanlar yaradır. Torpağın iqtisadi potensialının işə salınması həm qayıdan insanların rifahına, həm də regionların ümumi inkişafına təsir göstərə bilər. Bir vaxtlar boş qalan sahələrdə əkin aparılması, yeni müəssisələrin fəaliyyətə başlaması, xidmət obyektlərinin açılması artıq qayıdışın yalnız sosial deyil, iqtisadi məzmun daşıdığını göstərir.

Məktəblərin açıldığı yerdə gələcək başlayır...

Bir yaşayış məntəqəsinin həqiqətən dirçəldiyini göstərən ən mühüm əlamətlərdən biri məktəb həyatında uşaqların görünməsidir. İllərlə doğma yurdlarından uzaqda yaşayan ailələrin övladları üçün yeni məktəblərin açılması xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Çünki qayıdış yalnız böyükrlərin doğma torpağa dönməsi deyil.

Bu, həmin ərazilərdə yeni nəslin böyüməsi deməkdir. Məktəb, uşaq bağçası, kitabxana, idman və digər sosial obyektlər yeni yaşayış məntəqəsinin sosial həyatını formalaşdırır. Uşaqların həmin torpaqlarda təhsil alması isə yaddaşın və bağlılığın gələcək nəsillərə ötürülməsinə xidmət edir.

Turizm üçün yeni səhifə...

Qarabağ və Şərqi Zəngəzur öz təbiəti, tarixi və mədəni irsi ilə Azərbaycanın turizm xəritəsində xüsusi yer tuta biləcək

bölgələrdəndir. Dağlar, meşələr, çaylar, tarixi yaşayış məntəqələri, dini abidələr və qədim mədəniyyət izləri gələcəkdə



Məqalə “Azərbaycan Respublikası Media və Yayım Şurası”nın maliyyə dəstəyi ilə “İşğaldan azad olunmuş ərazilərə “Böyük Qayıdış” istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

“Böyük Qayıdış”ın miqyası təkcə yaşayış məntəqələrinin bərpası ilə ölçülür. Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun Azərbaycanın iqtisadi həyatında daha fəal rol oynaması üçün yeni imkanlar formalaşır.

Silinmiş izlərin yenidən canlandırılması

Məlumdur ki, işğal illərində yaşayış məntəqələri ilə yanaşı, tarixi-mədəni irsə də ciddi ziyan dəyib. Məscidlər, məqbərələr, tarixi abidələr, qə-

biristanlıqlar və digər mədəni irs nümunələri dağıntılara məruz qalıb. Bu baxımdan bərpa prosesi yalnız tikinti işi deyil. Burada milli yaddaşın qorun-

müxtəlif turizm istiqamətlərinin inkişafına imkan verə bilər. Şuşanın mədəni irsinin, Kəlbəcərin təbiətinin, Laçının mənzərələrinin, Zəngilan və Qubadlının təbii potensialının yeni turizm marşrutları çər-

çivəsində təqdim edilməsi regionun tanıdılmasına da xidmət edə bilər.

Turizm inkişaf etdikcə otellər, restoranlar, nəqliyyat və xidmət sektorunda yeni iş yerlərinin yaranması da mümkün-

Qarabağda yeni həyat qurulur...

sial mühitin formalaşdırılması və ən əsası, uzun illər boş qalmış torpaqlarda həyatın yenidən nəfəs alması deməkdir.

İllər əvvəl doğma yurdlarından ayrılmış məcbur olmuş insanlar üçün ev anlaşı yalnız divarlardan və damdan ibarət deyil. Ev uşaqlığın keçdiyi küçə, məktəbə gedilən yol, qonşunun həyəti, kəndin bulacağı, ata-babadan qalan xatirələrdir. Ona görə də doğma torpaqlara qayıdışın mənəvi yükü son dərəcə böyük-

dür. Bir vaxtlar xəritədə yalnız adı qalan kəndlər yenidən insanların gündəlik həyatının bir hissəsinə çevrilir. Məktəbə gedən uşaqlar, işə tələsən insanlar, həyətdə ağac ekən ailələr həmin yerlərdə yeni həyatın ən real mənzərəsinə yarıdır. Bu baxımdan “Böyük Qayıdış”ın ən mühüm nəticəsi yalnız əhalinin əraziyə yerləşdirilməsi deyil, həmin ərazilərin yenidən canlı yaşayış məkanına çevrilməsidir.

Təhlükəsizliyə gedən yol

“Böyük Qayıdış” prosesinin ən mühüm şərtlərindən biri təhlükəsizlikdir. İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə mina və partlamamış hərbi sursat təhlükəsi insanların normal həyatına qayıdışını çətinləşdirən əsas amillərdəndir. Bu səbəbdən

ərazilərin minalardan təmizlənməsi “Böyük Qayıdış”ın görünməyən, lakin ən vacib istiqamətlərindən biridir. Deməli, təmizlənən hər ərazi və təhlükəsizləşdirilən yaşayış məntəqəsi qayıdışın yeni mərhələsinə açılan qapıdır.

Qarabağ və Şərqi Zəngəzur: yeni iqtisadi məkan

Regionun əlverişli coğrafi mövqeyi, təbii ehtiyatları, kənd təsərrüfatı imkanları, turizm potensialı və nəqliyyat əlaqələrinin inkişaf etdirilməsi burada yeni iqtisadi fəallığın yaranmasına zəmin yaradır.

Yolların, hava limanlarının və digər nəqliyyat infrastrukturalarının inkişafı böl-

gəni ölkənin digər hissələri ilə daha sıx bağlayır. Bu isə yalnız insanların rahat gediş-gəlişi üçün deyil, məhsulların daşınması, turizmin inkişafı və biznes əlaqələrinin genişlənməsi üçün də əhəmiyyətli yoldur. Beləliklə, qayıdışın coğrafiyası genişləndikcə onun iqtisadi təsiri də artır.

masi məsələsi də dayanır. Tarixi məkanların bərpası həm yerli sakinlərin mənəvi bağlılığını gücləndirir, həm də gələcəkdə həmin ərazilərin turizm imkanlarının genişlənməsinə şərait yaradır.

dür. Yeni bir turist səfəri yalnız bir neçə saatlıq gəzinti deyil, bütöv bir iqtisadi zəncir yarada bilər.

Yeganə BAYRAMOVA

Əsrləri aşan xəbər yolu...

Poçt sistemi hələ də əlaqənin ən özəl formalarından biridir

Bir vaxtlar məktubun yolunu gözləmək günlərlə, bəzən həftələrlə davam edirdi. Poçtalyonun qapıda görünməsi isə sadəcə xəbər gətirmək deyil, uzaqlarda yaşayan birinin salamını, bəzən də həyatın ən vacib cavabını evə gətirmək demək idi. Günümüzdə bir neçə

sanıyyə dünyanın o biri başına mesaj göndəririk. Lakin bu sürətə baxmayaraq, poçtun insan həyatındakı yeri öz əhəmiyyətini itirməyib. Çünki texnologiya ünsiyyətin formasını dəyişsə də, xəbər göndərmək və xəbər gözləmək ehtiyacını dəyişməyib.

Orta əsrlərdən bəri Avropada yolların etibarlı olmaması səbəbindən məktubun daşıma ödənişi alıcı tərəfindən ödənilirdi. Bu da çox vaxt çıxılmaz vəziyyətlərə gətirib çıxarırdı. Ona görə də həmin zamanlar poçt markasının yaranması ilə bağlı məsələ aktuallıq kəsb

etməyə başladı. Bəzi mütəxəssislər poçt markasının avstriyalı Laurens Kaşmir, bəziləri isə ingilis Ceyms Çalmers tərəfindən yaradıldığını iddia edirlər. Lakin bir sıra faktlar onu göstərir ki, poçt markası məhz Royland Hillin öz layihəsini təcrübədən keçirdikdən son-

ra İngiltərədə yaranıb. Yeri gəlmişkən, bu gün Ümumdünya Poçt Günü kimi qeyd olunur. Bu tarix Ümumdünya Poçt İttifaqının (ÜPI) yaranması ilə bağlıdır. Ümumdünya Poçt İttifaqı poçt əlaqələrini təmin etmək və təkmilləşdirmək məqsədilə 1874-cü il oktyabrın 9-da İsveçrənin paytaxtında 22 ölkənin nümayəndələrinin imzaladığı Bern müqaviləsi ilə beynəlxalq təşkilat kimi təsis olunub. 9 oktyabrın Ümumdünya Poçt Günü kimi qeyd olunması ilə bağlı qərar isə 1969-cu ildə Yaponiyanın paytaxtı Tokio şəhərində keçirilən ÜPI-nin konqresində qəbul olunub.

Azərbaycan poçtu sürətli inkişaf yolu keçib

Azərbaycanın 1993-cü ilin aprel ayında bu quruma üzv qəbul olunması respublikanın poçt sahəsi üzrə fəaliyyətinin genişlənməsinə əlavə imkanlar yaradıb. Müstəqil ölkə kimi ÜPI üzvü olduğu qısa zaman ərzində Azərbaycan poçtu ölkə iqtisadiyyatının digər sahələrində olduğu kimi, çox sürətli inkişaf yolu keçib. Təkcə bir faktı qeyd etmək kifayətdir ki, ölkəmiz ÜPI-nin 2004-cü ildə Buxarestdə keçirilən 23-cü Konqresində ilk dəfə olaraq, bu təşkilatın ali orqanı olan Administrativ Şuraya, 2008-ci ildə Cenevrədə keçirilən 24-cü Konqresində təşkilatın hər iki ali orqanına - Administrativ Şuraya və Poçt İstismarı Şurasına, 2016-cı ildə İstanbulda keçirilən 26-cı Konqresində isə yenidən Poçt İstismarı Şurasına üzv seçilib.

Azərbaycan poçt qurumu 1991-ci ildə Regional Rabitə Birliyinə (RRB), 2001-ci ildə Poçt və Telekommunikasiya Administrasiyalarının Avropa

Konfransı təşkilatına (CEPT), “Azərpoçt”ın filialı olan “Azərekspress-poçt” Rabitə Müəssisəsi isə 2002-ci ildən etibarən ÜPI-nin EMS (sürətli poçt) Kooperativinin tamhüquqlu üzvlüyünə qəbul edilib. “Azərpoçt”un beynəlxalq sahədəki uğurlarından biri də ÜPI-nin EMS Kooperativinə tərəfindən sürətli poçt xidmətlərinin keyfiyyəti üzrə dünyanın 160-dan artıq poçt operatoru arasında keçirilən yarışlarda “Azərekspresspoçt” RM-nin ardıcıl 9 dəfə qızıl səviyyəli Sertifikatına layiq görülməsidir.



Azərbaycan əsgərinə həsr olunub.

Qeyd edək ki, Azərbaycan poçtunun da qədim tarixi var. 1818-ci il iyun ayının 1-də Azərbaycan ərazisində ilk poçt rabitəsi yaradılıb. İlk poçt kontorı respublikanın ikinci böyük şəhəri sayılan Gəncədə açılıb. Daha sonra Bakıda və Naxçıvanda poçt ekspedisiyaları təşkil edilib. Azərbaycanda poçtun dömrə yolu nəqliyyatı ilə daşınmasına 1883-cü il mayın 9-da Bakı-Tiflis, 1900-cü ildə isə Bakı-Dərbənd arasında başlanılıb.

İndeks: 67100
Lisenzia: N-B-317

Tiraj: 4329
Sifariş: 1301

“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayonu filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 1500486601

Müasir poçt sistemi və texnologiyanın təsiri

Müasir dövrdə texnologiyanın inkişafı ilə poçt xidmətləri də böyük dəyişikliklərə uğrayıb. Elektron poçt (e-poçt), internet üzərindən mesajlaşma və onlayn alış-veriş kimi yeniliklər,



ənənəvi poçt xidmətlərini təhdid edən amillər olsa da, hətta bu dövrdə poçt hələ də müxtəlif sahələrdə öz funksiyasını qorumağa davam edir. Elektron və fiziki poçt xidmətləri artıq paralel olaraq fəaliyyət göstərir, həmçinin bir-birilə qarşılıqlı əlaqədədir.

Məsələn, e-ticarət bugünlərdə poçt xidmətlərinə olan tələbatı artırır. İnsanlar onlayn alış-veriş edərkən, satın aldıkları məhsulların çatdırılması üçün poçt xidmətlərindən istifadə edirlər. Bu, logistika və kuryer xidmətlərini

daha da inkişaf etdirərək poçt sektoru üçün yeni perspektivlər açır.

Bundan əlavə, müasir texnologiyalar poçt xidmətlərinin daha sürətli və səmərəli olmasına imkan yaradır. Poçt kuryərləri, GPS sistemləri və ağıllı izləmə texnologiyaları vasitəsilə göndərişlərin yolunu anında izləmək və düzgün şəkildə təyin etmək imkanı əldə edirlər.

Poçt xidmətləri hələ də insanlar arasında əlaqələrin qurulmasında, məlumat mübadiləsində və iqtisadi inkişafda mühüm rol oynayır. Hər birimiz üçün, hətta internetin inkişaf etdiyi bir dövrdə belə, poçt hələ də əlaqənin ən özəl və ən təsirli formalarından biri olaraq qalır.

Göründüyü kimi, bu gün poçt dünyası əvvəlkindən daha sürətli, rəqəmsal və çoxşəxəlidir. Ancaq dəyişməyən bir məqam var: insanlar hələ də bir-birinə nəşə göndərir, uzaqdakı ünvana çatmaq istəyir və qarşı tərəfdən xəbər gözləyirlər. Bəlkə də poçtun əsrlərdir yaşamasının sirri elə bundadır. Ünvanlar dəyişir, göndərişlərin forması dəyişir, texnologiya yenilənir, amma insanın kimsəyə çatmaq arzusu dəyişmir...

Yeganə BAYRAMOVA

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası

Baş redaktor:
Alicq HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000, Üzeyir Hacıbəyli - 66

Telefonlar:
493-16-94
498-19-84

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələnilib və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilib.

Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur.
Məsul nəvbətçi:

Yeganə Bayramova